

„Stil toch kiender!
Heit studeert!”

een bundel opstellen, verhaelen en gedichten
in et Stellingwarfs

onder redaktie van
Pieter Jonker en Johan Veenstra

„Stil toch kiender! Heit studeert!“

„Stil toch kiender! Heit studeert!”

*een bundel opstellen, verhaelen en gedichten
in et Stellingwarfs*

Onder redaktie van Pieter Jonker en Johan Veenstra

Een uitgife van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte
Oosterwoolde, 1983

Disse bundel is opdreugen an Henk Bloemhoff, die van 1 september 1972 - 1 jannewaori 1983 et tiedschrift *De Ovend* redigeerde, dé Stellingwarver culturele uutgifte, mit de naodrok op Stellingwarver schrieveri'je, taelkunde, volkskunde en historie.

Disse bundel is toegelieke *De Ovend*, elfde jaorgaank no. 1, feberwaori 1983.

ISSN 0166-7351

SSR-28

Niks uut disse uutgifte mag opni'j drokt en/of eupenbaor maekt wodden op wat veur meniere dan ok, zonder dat daar van te veuren schriftelik goedvienen van de schriever(s) veur geven is.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author(s).

© 1983, Stichting Stellingwarver Schrieversronte.

*omslag en illestraosies: D. K. Koopmans, Balk
drok: Van der Meer, Oosterwoolde.*

ISBN: 90 6466 032 8

Beste Henk,

Et komt aenlik haost nooit veur dat meensken mekeer via De Ovend een brief schrieven. Ten keer is 't in elk geval eerder veurkommen. In et septemhernommer van 1974 (2e jg. no. 4) schreef ie mi'j een brief omdat ik mit mien eerste boek Wilde Gaanzen op 'e lappen kommen zol. En now meer as acht jaor laeter schrief k jow een brief weeromme. Omdaj' mit De Ovend opholen. Nao tien jaor redaktiewark wo'j dat baentien aenlik wel kwiet. Ik heurde d'r toch nog nuver van op. Och, 't was aenlik zo gewoon, Henk had de redaktie van De Ovend, dat veurde aenlik zo.

Now 'k dat zo opschrieve, tien jaor redaktiewark, moe'k as vanzels weeromme laenken an die eerste Ovend en an et begin van de Schrieversronte, want et erste nommer kwam al binnen een half jaor nao de oprichting van de Schrieversronte uut. Een schoffien naodat op die middag in de Wolvegester Ulo te Schrieversronte opricht was, belden jow veur de eerste vergeerding van et bestuur. Ie haelden me bi'j 't grösmitjen weg. „We moe'n mar es vergeederen,” ee'j deur de tillefoon, „we hebben een protte te verhapstokken.” „O ja,” zee ik, k hadde nog gien benul van wat as ie allemaole al uutbruded hadden. En doe mit 'annes Nijholt en jow in de auto naor die eerste vergeerding bi'j Gerda van der 'een, midden in de bossen van Appelsche. Nijholt was veur mi'j de lerer van de llo en ieje een onbekende student uut Nijberkoop. Die eerste vergeerding ee'j donki me al dat d'r een blattien kommen mos dat an de leden toestuurd wodden kon. Dan zaggen die ok wat van heur tientien lidmaatschopsgeld veeromme. En ik docht: Vier keer in 't jaor een blattien? Dat krewwe nooit vol! 'n wonder boven wonder, we hebben tien jaor laank nooit gebrek an copie had. Vaj' inderdaod vaeke optimistischer as ik, Henk, of hej' je zo veurdaon om 'tiele spul de hiel tied in toom mit te kriegen?

Now 'k dit stokkien schrieve liggen die eerste nummers van De Ovend in bunnen naost me en ik blaeder d'r zo es in. Op 'e schostienmaantel, et 'arbargespul en de Dolle Mina's van Keunst naor Kracht. En in et twiede nommer vraog ie je of as we d'r niet es over naodaenken moeten hoe as we wat veer jonge schrievers d'r bi'j kriegen moeten. Een peer jonge schrievers hawwe se al. Ik was d'r iene van. En mit die jonge schrievers wodde scharmd! Stellingwarfs moet weer uut de gröppe”, de Liwwadder Kraante van 28 nnewaori 1972. „De 23-jaorige Henk Bloemhoff uut Nijberkoop en de 26-orige Johan Veenstra uut Nijhooltpae”. En bi'j et artikel een foto van jow, 'enk, gitaar, trui en laank haor. De rebelse zestiger jaoren weren krek veurbi'j. at is te zien. De dokterandussentitel, Philo en et huus op Shottleborough

weren nog veer vot. En in die elf jaor sund dat kraantestokkien is oons haor dunder en griezer wodden, de gebitten valser en de boeken dikker. En op et schrieverskontakt keek ik lessend mit schrik om me henne. Inderdaod, waar bin de jonge schrievers?

Mar we zullen et veerder niet mit de gek beslaon. Een ofscheid is een ernstige zaake, now? Tien jaor laank redaktiewark van De Ovend, daor hej' een huud vol wark an had. Sekuur wark. D'r op hangen om De Ovend zo goed meugelik te kriegen, et peil omhogens perberen te brengen. Dat betekent ok: soms wark an schrievers weeromme sturen omdaj' et niet goed genoeg vunnen. En toch iederiene in zien ere laoten! Daor is takt veur van neuden. Me donkt dat we d'r mit mekeer in slaegd binnen en maek De Ovend staorigan beter. Me donkt dat ie d'r in slaegd binnen de hieltied weer kundig en sekuur et redaktiewark te doen.

En now aj' d'r mit opholen, wollen we je aenlik wat toe. En wat past beter en kom mit een biezunder nommer van De Ovend uut. Biezunder omdat disse Ovend d'r aandars uutzicht as eers, omdat disse Ovend veur disse keer echt drokt is en omdat d'r artikels in staon die as ie nog niet kennen. We hopen daj' et aorig vienen en daj' je d'r mit vernuveren zullen. En et is grifuut naeme van iederiene die wel es wat mit De Ovend te maeken had het da'k je bedaanke veur alle wark al die jaoren.

Ie willen now nog meer an de studie, hej' zegd. Dat lettertien s van drs. zit je dwas. Die titel moej' trouwens ok mit uutkieken, ie hebben geliek. Ie willen aenlik dr. wodden! We hopen allemaole dat je dat lokt. Et Stellingwarfs het trouwens wel een kundige dokter neudig. We bin bliede daj' in elk geval veurzitter van de Schrieversronte blieden en daj' wat doen blieden an et Woordeboekwark. Mar, een wieze raad van iene die oolder is as ieje: zet alles niet op iene kaorte. Warken en leren is mooi, mar et is op gien stokken nao alles. Ik bedoel mar: de tuun ommespitten daor op Schottelenburg, een knappe segare nao 't eten en de poppe verschonen, dat is allemaole ók belangriek!

Ik belove je dawwe je niet al te vule veur de voeten lopen zullen de kommende tied. En as we al es bellen en ie zitten boven in de boeken dan hoeft Philo allierend mar de onstarvelike vasriegel van Bergveld an te haelen: „Stil toch kiender! Heit studeert!” En dan bellen we gewoon een ere keer weer.

Johan Veenstra.

Doof

't Was altied al een vremd span west, zeden ze op et dörp. Vroeger, doe ze trouwden al. Aenlik hadden ze ok nooit verkering had. Mar dat ze toch mit mekere trouwd weren, zat zo: Alie was een grote groffe meid en ze diende op de boerderi'je van Jan van Garriet van Sietse Mulder op 't West. Jan en de vrouw hadden d'r een hiele beste hulpe an, want Alie was sterk en opgeruumd en ze warkte graeg. Ze zong en ze lachte de hiele dag en ze praotte ok de hiele dag. Mar ze warkte daor gewoon omme deur. Heur hanen stonnen feitelik nooit stille. D'r was mar ien ding dat veural de vrouw van Jan van Garriet van Sietse niet zo best anston: Alie was bi'j dat alles ok nog een manlude-gek! Ze kreup bi'j de arbeiders in et hujvak en ze lag d'r werachtig midden op 'e dag mit in de eerpelkoelen te rulen, as ze koffie naor et laand brochte. „Pas mar op, mien maegien!” hadde de boerinne al vaeke tegen heur zegd. Dan lachte Alie. „Ik passe wel op, heur! Et bin allemaole mar domme joongies!” Ze keek de boerinne an mit een peer ondeugende ogen. Die ogen zeden: „Pas ie ok mar op! Pas ie mar op je man. Want verdorie, ik zol best es weten willen hoe zoe'n rieke boer et dot!” Hoe dan ok, et was nog in de tied dat de pille bi'j lange nao niet uutvunnen was, en dus maekte iene van die domme joongies heur tóch zwanger. Alie wus in de veerste veerte niet wie as et west was, en ze maekte heur d'r ok gien zorgen over. Ze zochte Nikus op.

Nikus was aenlik mar een minnig mannegien. „Krek een pakkien tebak mit een peer galgies d'r overhenne,” zeden ze wel es op et dörp. Hi'j was krek drienentwintig, woonde bi'j zien oolden, ok op 't West, en hi'j hadde een schriefbaentien op et gemientehuus. Hi'j hadde leerd veur onderwiezer en hi'j hadde de akte ok. Mar onderwizers weren d'r in die jaoren zovule, daj' in tieden niet an de bak kwammen. Doe hadde hi'j dat baentien op et gemientehuus mar anneumen. Eerst zol 't an et leket wezen. Mar dat mislokte, want Nikus hadde ok nog een malle kwaole: hi'j wodde doof - doe al. Dat kon vanzels niet an et leket, en daaromme zat hi'j now de hiele dag achter een schriestaofel. Daor was et slimme makkelik aj' doof weren. Veural mit lange-optellings en zo!

Alie zochte him dus op en ze kreeg et veur mekere: hi'j kwam een aovend bi'j heur praoten op de boerderi'je. Ze zatten in de keuken. De boer en de boerinne weren niet thuis. Daor maekte Alie haandig gebruik van: ze haelde een flesse Berenburger uut de kelder en schonk drekt mar es in. „Koffie he'k mar niet maekt,” zee ze. „Ik kenne de mannen wel, die beginnen liever mit een slokkien.” Aarme Nikus! Hi'j was hielemaole gien draank wend. Nao twie borrels wodde hi'j al wat licht in et heufd, nao drieje zag hi'j sommige dingen dubbeld en nao de vuufde lag hi'j laankuut op de keukenvloer. Hi'j dochte dat d'r wat zwaors over him henne kreup dat 'm plat drokte, mar dat kon ok wel verbeelding wezen...

Doe hi'j weer wat bi'j zien positieven kwam, was 't al knap laete wodden. Et

eerste dat hi'j heurde was de stemme van Alie: „Ie moe'n naor huus, Nikus! 't Is al twaelf ure west!” Nikus frommelde wat an zien kleren. Hi'j schrok... „Wie het...?” „Niet zeuren, Nikus! Trek je broek an en naor huus!” „Mar ik kan niet lopen,” kreunde Nikus, „ik kan niks! Ik kan niet iens overaende kommen!” „Mannegien, mannegien,” zee Alie, „kun ie niks? Zal ik je es wat zeggen? Ie kun alles, Nikus! Alles! Heur ie dat?” „Ja, ja, 't is wel goed,” zee Nikus. „En now rap overaende!” kommedeerde Alie. Ze trok et kleine kereltien mit iene haand van de vloer. „Kleren an en vot wezen!” Nikus zwabberde alle kaanten op. „Waar...?” „Ik zal je helpen.” Ze trok 'm de kleren an as een kiend. Ze hadde verstaand van manlude-knopen! „Ie moe'n naor huus!” „Ik kan niet lopen...” „Et móet!” „Ik kan wel verzoepen onderweg...” Dat laeste, daor schrok ze van. D'r lág een briede sloot naost de weg. As hi'j daor in kieperde... „Kom mar hier,” zee ze. Ze hul him bi'j zien schoolder vaaste. Ze drokte him in de grote leunstoel die in de tied van de óolde boer, de heit van Jan van Garriet van Sietse, in de dure pronkkaemer ston. „Vaal mar even daele. Dan schink ik je eerst nog een borreltien in.” „Nee, nee, niet meer,” jeuzelde Nikus. „Niet meer?” Alie lachte dat ze schaeterde. Ze pakte de flesse. Ze trok de korke d'r of. Ze scheuf bi'j Nikus in de grote stoel, half op zien kni'jen, half d'r naost. „Doe je koppien mar achterover, heur. Et vrouwgien zal wel goed veur je zorgen.” Nikus hadde gien ere keuze. Ze drokte him gewoon et heufd achterover. Ze douwde de flessehals tussen zien dunne lippen. „Zoeg mar lekker, mannegien. Doe mar goed je beste. Wat jammer dat d'r gien speuntien op zit, hen!”

Even laeter dreug ze him de deure uut naor buten, smeed him in de kroje die ze al klaorzet hadde en ree him naor zien huus. Et was amper acht-, negenhonderd meter. En d'r stonnen mar een peer donkere huzen onderweg. De kaans om zien te wodden was dus biezunder klein. Tóch gebeurde dat. Dat kwam allierend omdat et krojeviel piepte...!

As Nikus docht hadde, dat hi'j d'r ofkwam mit wat roddelpraoties op et dörp en een dag kopzeerte, hadde hi'j him vies misrekend. Een maond laeter ston Alie op 'e stoepe. „'t Is mis!” zee ze. „Mis?” vreug Nikus, „wat is mis?” „'t Is een poppien wodden,” zee ze, en ze klopte mit een vlakke rechterhaand op et lief. „We gaon trouwen.” En zo gebeurde dat dus.

Zeuren maonden nao de aovendpraoteri'je wodde d'r een jonge zeune geboren. 't Was een dikken iene, van krap acht pond en een bos oranje haor. „Hi'j is vroeg,” vun Nikus. „'t Is een zeunen-maondertien,” zee Alie. „Bin die dan ok wel es acht pond?” vreug Nikus. „In oonze femilie wel!” zee Alie. „Ik dochte...” begon Nikus nog evenpies. „Ie hóeven niks te daenken,” zee Alie, „dat zal ik wel veur je doen! Gao dus mar rap naor et gemientehuus en geef him an. En verzin je niet: et is Hendericus, naor mien heit, mit allierend een i en een c. Waacht, ik zal et veur je opschrijven, want verduld, as et daor allemaole van die slaopers binnen, kun ze et wel mit ie en een k doen. En daor zal mien mannegien dan wel niks van durven te zeggen vanzels! En aj' onderwegens toevallig de

bakker integen kommen, vertel him dan even dat 'et allemaole best is." „Waoromme now krek an de bakker?" vreug Nikus nog. „Omdat die ok een oranje prukien het!" lachte Alie.

De kleine Hendericus gruuide as kool. „Van de bostvoeding!" zee Alie. „D'r gaot niks boven moedermelk. Da's poer netuur!" Nikus gong elke dag naor et gemientehuus. Hi'j hadde et feitelik best naor 't zin. Hi'j nam morgens een broggien mit veur onder de middag, dan hoefde hi'j niet naor huus mit regen en hadde wiend en zo. Allieend de zaoterdag en de zundag, die weren zwaor. Veural de zundag. Dan mos hi'j kuieren, mit vrouw en kiend. „Ik passe d'r de hiele weke op," zee Alie, „dus ie kun zundagsmiddags best de kienderwaegen douwen." Ze leup veurop, mit de kop in de wiend en de zwaore bosten driest veuruut. Tien meter laeter kwam Nikus mit de kienderwaegen. „Daor gaon ze weer," zee et volk. „Alie en Nikus, álles en niks! Die aarme jonge aachter de kienderwaegen. Dit moet hi'j en dát moet hi'j. Mar ok es wat méugen? Níks! Ie kun d'r rottekruid op innemen dat hi'j niet bi'j heur slaopen mag, laot staon wakker liggen!"

Wat dat laeste anbelangt hadden ze et misschien toch mis. Want doe de kleine Hendericus amper een jaor was, begon Alie mooi weer an te zetten. „Verduld," zee et volk, „ze verwaacht d'r weer iene. Zol Nikus dan tóch..." Mar d'r weren genoeg aanderen die heur heufd schudden. „Geleuf d'r mar niks van." „Van wie dan?" „Ze haelt melk en eier bi'j Jan van Garriet van Sietse. Daor het ze ommes altied diend!" „Docht ie dat zoe'n rieke boer...?" „'t Moet indertied ok al niet kouster west wezen. Aj' de verhaelen heuren... Wat d'r allemaole op die poerderi'je gebeurde..."

Krek in die daegen wodde op 'e dörpsschoele een schoelemeester vraogd. t Was een driemaansschoele, mit een heufd, een meester en een juffer. En now gong die meester vot, dus mos d'r een ni'je kommen. „Mien mannegien," zee Alie, „dat is krek wat veur jow." „Veur mi'j?" Nikus wodde hielendal wit om de reuze. „Waoromme veur mi'j? Ik hebbe toch een goeie baene!" „Een goeie baene?" Alie zette mitien mar een flinke stemme op, dat hulp in de riegel. „Ie rebben wark, dat is waor. Wark en een hongerloontien. De hiele dag aachter zoe'n schriestaofel zitten, man, dat is toch gien léven! Ie hebben leerd, stúdeerd! Ie bin onderwiezer van je beróep, van je vák! Moej' es zien wat as zokke neensken verdienen! Hoe as die heur vrouwluden d'r zundags bi'j lopen! Bontmaantels, échte bontmaantels dregen die!" „Ik bin te doof," zee Nikus. „Ie bin een bétien doof. Of aenlik bi'j' niet iens doof, mar wat hadheurig." „Ik kan de kiender misschien niet verstaon." „Dat kan mien mannegien best! Et bin ladde- en vierdeklassers, die raozen toch altied al hadde genoeg. En aj' ze een keer niet verstaon is 't nog gien ramp. In schoele komt et d'r op an dat de kiender ie meester verstaon en naor de meester luustren, en niet andersomme. Ie chrieven mar rap een sollesetaosiebrief, en die breng ik zels wel naor de vethoolder!" „Mar dat kan toch niet?" „En waoromme daenkt mien

mannegien dan dat dat niet kan? Die wethoolder het donderdagsmorgens spreekure op et gemientehuus, en daor kan ik krek lieke goed terechte as de keuninginne zels!" „Mar ie kommen ommes niet veur jezels, en dan..." „Ik komme netuurlik wél veur mezels. Wat het die ambtener zegd, doe as we trouwden? Man en vrouw bin iene! Het mien mannegien zeker niks van heurd, hen? Doe ok al oostindisch doof dus!" Nikus perbeerde et nog ien keer: „Die wethoolder, dat is ommes..." „Percies! Die wethoolder, dat is Jan van Garriet van Sietse Mulder. En daor het Alie een jaor of wat diend en daor komt ze nog over de vloer om eier en melk. En dat kan oons now alliend mar slimme goed van passe kommen. Want ik kon altied reusachtig best mit die boer overweg! Begriep dan toch ok es wat, mien mannegien! Jan van Garriet van Sietse is een dikke boer, hi'j het een protte geld en hi'j is toevallig ok nog veurzitter van de grootste fraktie in de gemienteraod!" Nikus zee niks meer. Hi'j schreef diezelde aovend de sollesetaosiebrief. Hi'j dee dat krek zo laank en krek zo kot as Alie die in et klad opsteld hadde. Want et mos een knappe brief wezen, zee ze.

Dat was et ok, zee de wethoolder op zien spreekure. Een knappe brief. Mar ja, d'r zollen netuurlik wel meer liefhebbers wezen veur de baene, dat Alie mos d'r niet ál te grif op rekenen dat heur man et zomar kriegen zol. D'r zatten elf man in de raod en die hadden allemaole een stemme. En wat de iene een hiele beste sollesetaant vun, dat vun de aander misschien nommer tweeje... En et kon ok hiel best wezen, dat ze Nikus niet graeg kwiet wollen op 'e ofdieling waor as hi'j now zat. Dat was ommes ók een verantwoordelijke baene... Aj' zoe'n goeie kracht daor weg haelden... Now ja, zo praotte wethoolder Mulder een mooi aentien vot, om op die maniere Alie weer uut zien spreekkaemer te kriegen, mar zo makkelijk was dat niet. „Kiek es," zee Alie, „alleman die d'r op dot, moet de onderwizersakte hebben, dus allemaole dezelve pepieren. Dan het mien Nikus wél twee strepies veur: hi'j warkt al bi'j de gemiente én hi'j woont in 't dörp!" „An de iene kaant is dat waor," zee de wethoolder, „mar an de aandere kaant..." Alie leut 'm niet uutpraoten. Die aandere kaant kon heur gien bast schelen! „In een tied van warkelooshied moet de plaetselike overhied in de eerste plak zorgen veur et plaetselik belang!" „Is jow man ok niet wat an de hadheurige kaant?" gooide de wethoolder et over een ere boeg. Dat was tegen et zere bien! Alie sprong overaende asof d'r een vere in de stoelzitting knapte. „Mien mannegien is niet doof! Dat hi'j alle stomme dingen die de meensken op et gemientehuus tegen 'm uitkraomen, soms niet heurt, dat komt omdat hi'j dan mit zien gedaachten mit vule muuiliker vraagstukken doende is. Mit et wereld-gebeuren en zo, waor as boeren gien verstaand van hebben. Die kun alliend mar geld tellen en vrouwluden verleiden. Moej' es kieken, Jan van Garriet van Sietse, waj' me now weer lapt hebben!" Mit een wilde rok scheurde ze heur maantel eupen, waordeur heur ronde boek onder de strakke jurk mitien in 't oge vul. „En ik hadde je nog zo zegd: véur et zingen de karke uut!"

De wethoolder verscheut van kleur. Hi'j kreeg een kop as een bolle en hi'j

brulde ok as een bolle. „Wát een gemiene rotstreek! Mar ie hebben gien inkeld bewies - gien inkeld!” „Nee hen? Hebb' ik gien bewies, hen? Dat konje dan nog wel es smerig ofvalen, wethoolder Mulder. Ik kenne d'r wel twieje...” De wethoolder wiefelde. Zol et waor wezen wat ze zee? Zol d'r iene van et warkvolk zien hebben dat ze... Et wás een duveltien! Ze kón veurof wel iene waarschouwd hebben. Ze wás d'r toe in staot! Alie sleug drekt toe. „Laowwe gien spul maeken, mar d'r as grote meensken over praoten.”

In de eerstvolgende raodsvergeerding wodde Nikus benuumd, mit de stemmen van de grootste fraktie veur: zesse tegen vufe. „'t Is wel mit de hakken over de sloot,” zee hi'j. En dat klonk niet al te bliede. „Mannegien, mien mannegien toch,” zee Alie, „wat bi'j' weer bescheiden. Die antallen bin hielendal niet belangriek. D'r is mar ien ding dat telt: mien Nikus is now onderwiezer!” De volgende dag kochte ze mitien alvast de bontmaantel. 't Ronde boekien, dat was doe al vot...!

Dattig jaor laank ston Nikus veur de klasse. Dattig lange jaoren van valen en opstaon. Van overspannen wezen en weer tegen de wal oprabbelen. Ok dattig jaoren van opzitten en poties geven, thuus... 't Is een best kereltien,” zeden ze op et dörp. „Mar hoe as ze 'm ooit onderwiezer maekt hebben, zal wel veur iewig een raodsel blieven.” Dan weren d'r ok altied wel een stokmennig die mekere es ankeken en knipoogden. „Vroeger gebeurden d'r nog wel es vremde dingen in een gemienteraod... Zolange as Nikus de dadde en vierde klasse hadde, gong et mit zien doofhied nog wel redelik goed. Mar doe kwam de pille in et dörp. De meensken maekten gien poppies meer en de schoele leup dus leeg. Et wodde een twiemaansbedrief. Nikus kreeg de eerste, de twiede en de dadde klasse. Van de eerste-klasserties verston hi'j gien half woord en van de twiede-klassers gien hiel. Hi'j wol 'm graeg ofkeuren laoten, mar Alie was et d'r niet mit iens. „Over je liek, Nikus! Ik zegge: over je liek!” „Dat liever niet,” zee Nikus. Wat ze weeromme zee, verston hi'j zonder apperaot allange niet meer. Op 't laeste kwam et dan toch zo wied. D'r was een kraentiespot van de oolderkemmissie, een sportfiets van de schoelekiender en een spreker van et gemientebestuur. Dat was de wethoolder van onderwies, een „importer” die Hollaans praotte, want Jan van Garriet van Sietse was intussen al jaoren dood.

Doe was Nikus thuus. Hi'j dee bosschoppen veur de vrouw, hi'j dee de tuun veur de vrouw, hi'j wusk de raemen butenomme veur de vrouw, hi'j verzette een hieleboel veur de vrouw. Mar hi'j dee ien ding niet: hi'j luusterde nooit naor lange verhaelen. As ze daor mit begon, zette hi'j mitien zien apperaot op „uut”.

Now krek vleden weke is Nikus 65 wodden. Een huusvol meensken, familie, burenen en ere kunde over de vloer. Iederiene praotte deur en over mekaander, en Alie tetterde hoge boven alles uut: „Now is mien mannegien 65 wodden! Now gaot hi'j in de AOW! Now maeken we d'r een kleine zelsstaandige van!” Waor ze et weghaelde bleef een raodsel, mar ze vertelde et elke vuuf minuten opni'j. „Wat bedoelt ze daor aenlik mit?” vreug Hendericus (iene i - c) an zien jaorige

heit die naost 'm zat. „Hoe?” vreug Nikus. Hi'j hadde de gesprekken al een hiele tied niet meer volgen kund. Hoe hadder as ze mit mekere begonnen te praoten, hoe meer as et apperaot bromde en soesde in zien rechteroor. Doe hadde hi'j et knoppien mar op „uut” zet. Een zeldzem vredige stilte gaf dat. Hi'j keek mit een glimkien de kring rond en dronk zien dadde borrel op. Dat was de laeste ok, zee Alie. Zo was et mooi genoeg op je vuvenzestigste! En morgenvroeg mos hi'j goed helder wezen, want dan mos hi'j naor de stad. Veur kontrole naor et ziekenhuus. „En hi'j gaot allienig. Mien mannegien gaot hielemaole allienig naor dat grote ziekenhuus! Wat zeggen jim me daor van? AOW - Altied Onder Weg! Zoe'n klein zelsstaandig mannegien toch!” Ze kri'jde et hadder en hadder! - Dat was van de bessenties. Hendericus klopte zien heit op 'e schoolder. „Zet dat apperaot es an!” Et schrielle kereltien schrok zuver van de klap. Van Hendericus zien woorden heurde hi'j niks. Mar doe ze mekere ankeken, begrepen ze et allebeide wel: d'r mos even onder vier ogen praot wodden. Daoromme kwammen ze toegelieke in de bieten. „We willen even bi'j de auto kieken.” „Ie moe'n et niet doen, Heit,” zee Hendericus, „niet allienig henne gaon!” „Ik zal wel moeten. Ze vertikt et om mit te gaon!” „Neem de bus dan.” „Nee, dat doe 'k niet. Bin 'k zowat de hiele dag onderweg.” „Bel dan verdorie een taxi! Ie hebben toch zeker wel een peer centen om hanen?” „Ik belle gien taxi!” „Durf ie niet?” „Dat durf ik best!” Et klonk stoerder as Hendericus in jaoren van zien heit heurd hadde. „Mar ik doe et niet! Ik verdómme et om dat te doen! Ik riede zéls!”

Hendericus zochtte. Hi'j kon d'r veerder ok niks an doen. Hi'j hadde zéls een gezin. Hi'j mos morgenvroeg ok weer op 'e tied bi'j de baos op et wark wezen. „Aenlik,” zee Nikus, „is die uutrít hier me nog et alderminste. Ie moe'n eerst wel de kont hielemaole de weg opstikken, wi'j' wat zien kunnen.” „Dan regelen we dat now even,” zee Hendericus, bliede dat hi'j toch nog wát doen kon. Hi'j ree de auto de geraosie uut, keerde him op de weg en ree 'm d'r aachteruut weer in. „Dan zit ie d'r morgenvroeg niet mit; kuj' zo votrieden.” „Ie wo'n bedaankt,” zee Nikus. „Mien jong, ie wo'n zwaor bedaankt! Dat maekt alles veur mi'j morgenvroeg een stok makkeliker. Ik zal je mem verdorie es zien laoten, wie as hier in huus een riebewies het!” Hendericus keek zien heit een betien verwonderd an. Zokke tael was hi'j niet van him wend. Mar misschien was et die dadde borrel wel. Hi'j kon niet vule verdregen, et aemele mannegien.

De volgende morgen statte de auto niet al te best. Mar gelokkig kreeg Nikus een hieleboel goeie raod. „Ie moe'n sjóken, mien mannegien! Goed sjóken!” Et hulp niet. Et besien prottelde wel wat, mar veerder niks. „En gas geven! Vol gas geven!” Nikus hadde et raempien naor beneden dri'jd, aanders heurde hi'j niks van wat ze bestelde, zee Alie. „Sjoken en gas geven!” Nikus dee wat hi'j kon. Hi'j was nooit zoe'n haandige sjefeur west. Wát kon hi'j aenlik wel goed doen? As et d'r op ankwam, niet vule! „Zal ik et es perberen?” Ja, toe mar! Zi'j duste wel! En 't zol d'r misschien nog lokken ok! Nikus dri'jde nog es et sleuteltien omme. Broem! De moter sleug an. Alie sprong van schrik aachteruut. „Hi'j dot et, hi'j

dot et! Zet him in de versnelling, mien mannegien! Drok him d'r in! Waacht, ik zal je even een douwgien mitgeven! En kiek uut, hen? Daenk om de veurrangswegen! En om de verkeerslochten! En om de rotonde! Ie weten et, ie moe'n dubbeld veurzichtig wezen, het de dokter zegd, omdaj' zo doof binnen..." Ze gong achter de auto staon. Ze legde iene haand op de kappe. „Ik doe de deure ok wel dichte, heur! Die is je ommes toch altied maans genoeg..." Nikus dri'jde et raempien in de hoogte. Now heurde hi'j niks meer. Toch zette hi'j ok zien apperaot nog mar uut. Doe schackelde Nikus en gaf gas...

Bros en dreuge klonk et kraeken van bonken, tussen de achterbumper en de geraosiemure... Een hoge vrouwestemme gilde; et klonk drie straoten veer... Nikus mopperde: „Verkeerd, verdomme!" Hi'j trapte de koppeling in. De waegen ruulde een aentien veuruut. Alie verleur heur evenwicht en plofte op 'e grond. Ondaanks heur breuken bienen zag ze wat d'r gebeuren gong... „Niet doen, Nikus! Help, help! Niet doen!" Nikus leut de koppeling nog es opkommen. Weer drokte zien rechtervoete op et gaspedaol... Disse keer kraekte et anders..., op meer plakken..., ribben, die in mekaander frommeld wodden... „Help!" Drie keer, vier keer gong dat zo. De vuufde keer kraekte d'r niks meer... Nikus drokte de pook in de eerste versnelling en ree de geraosie uut, de weg op naor et ziekenhuus. Hi'j keek niet achteromme. Hi'j was niet wend om ooit nog een haand op te stikken, as hi'j vot gong...

Hi'j was nog an de vroege kaant en daoromme keus hi'j de smalle weg die deur drie dörpies en duzend bluiende laanderi'jen naor de stad toe bochtte. „Een rotweg!" zee Alie altied. „Veural veur mien mannegien, omdat hi'j zo doof is. D'r zit op et laeste stok een onbewaekte overweg in. Wel lochten en ok wel een belle, mar gien bomen. Mien mannegien is now ien keer niet zo scharp op lochten en die belle, ho mar! As ik niet altied zo goed oppast hadde, hawwe daor al drie keer onder de trein legen!"

Pelisieberichten gaon rap van de iene waegen naor de aandere... Doe Nikus et dadde dörp deur was, zag hi'j in de buterspiegel een pelisieauto achter him an rieden. Hi'j gaf wat meer gas. Hi'j hadde de pest an een pelisieauto in et spiegeltien. „Doe mar rustig an," zee de ooldere pelisieman tegen zien jonge kollega die an et stuur zat. „Dan ontkomt hi'j oons misschien." „En...?" „'t Kan wel moord wezen!" „Wat dan nog? Ontkomt hi'j oons, dan pakt een aander him ommes wel. Dat he'k aorig liever as dat wi'j in de sloot belanen, of onder een trein." „Verrek, daor komt d'r iene! Moej' zien wat die gek dot!" Nikus zag de trein ok. Die kwam van links. Et rooie locht bi'j de overweg knipperde. Misschien rammelde de belle ok wel. Hi'j takserde de ofstaand. En de snelheid van de trein. Hi'j zag de pelisiewaegen achter him. Hi'j gaf nóg meer gas! Et mós kunnen! Et was een lange goederentrein. Daor mossen die zwatte mannegies een hiele pose veur waachten. En dan was hi'j intussen vot..., vot...! Plaankgas scheut hi'j op de overweg of! Hi'j was de eerste...! Et schilde mar een honderdste van een sekonde... Doe kwam de klap...!

Ienig bericht

Deur een ongelokkige saemenloop van omstanigheden bin op ien en
dezelde dag wegraekt, oonze lieve oolden en grootoolden

NIKUS MINGER

en

ALIE MINGER-DE BOER

Ze konnen niet zonder mekere.

Daoromme hebben we ze in ien graf daele laoten, argens in de
Stellingwarven

Henderikus
Margien
en de kleinkiender

Veur de eerste keer in zien leven schreef Henderikus zien naeme mit een k!

M. v. d. Hooltwal.

De taofel

et valend haastblad
wijde oonze schelwoorden
van de tuuntaofel

De kleine oorlog

Dit huus is leeg,
de taofel nat
en krompen deur et goelen.

de poten kroem
en waankel ok.
de vloer zit vol mit koelen.

Dit was jow kaant,
jow schietterrein;
et blad is half versleten

en hier zat ik,
jow doelwit vaek'
versplinterd en verbeten.

Et hooit vuult nog
de koegels gaon,
de woorden waoj' mit scheuten.

et klieid dat kromp
zo as mien mond,
ik heb mien ogen sleuten.

Dit huus is leeg,
de taofel ok,
waor 'k moedeloos om henne lope.

ik slao d'r op,
de worm vret;
ik love da'k him mar verkope

Om de taofel

Ze zitten om de taofel;
de moeder in et rood,
de kiender, kalm en stille,
de vader, sterk en groot.

De hanen gaon tegere,
een klaankeloos gebed,
een vlogge prevelend 'amen',
de sop wodt daele zet.

De lepels in de bodden,
d'r is mar ien geluud,
de moeder fluustert even:
'toe red jow bod es uut'.

De vader mit zien ogen,
stuurt heur haand, heur mond,
niet zochten en niet praoten,
de stilte maekt dit ure rond.

De eerpels, had en glaezig,
niet iene die ze lust,
ze kun d'r wel van spi'jen,
gien iene die et zeggen dust.

De kiender, daele sleugen,
ze hebben vaeks een vraog',
mar ze kieken in die ogen,
de wiezers gaon zo traog'.

Dag in, dag uut an disse taofel
dat gaot zo langer niet;
de kiender die wo'n groter,
de moeder die krigt spiet.

Allienig an die taofel
steert hi'j wat veur him uut,
zien bod blift zonder eerpels,
d'r is niet ien geluud!

Hanen

Op 'e ieken taofel liggen,
zo iezig wit en teer,
heur beide oolde hanen,
stille, staotig naost mekeer.

De koolde huid glooit dunne,
et vel, krek perkement,
spant him in de lijnen
die et deur et warken kent.

De groeven in de vingers,
een spel van riegelmaat,
vulen nog de roege buunder,
bin nog in 'grune ziepe staot'.

De naegels, schone en recht,
as spiegels an de top,
onwennig van de dikke modder,
zuken zaachte wolle op.

De blauwe aorties rusten,
revierties deur et laand,
kringelend deur de velden
van pols' tot an de boverkaant.

Nog ien keer wist heur haand
naor wat mien oog' niet zicht,
ik vuul heur diepe waarmte
as die van mi'j op heurend ligt.

Kammeraad

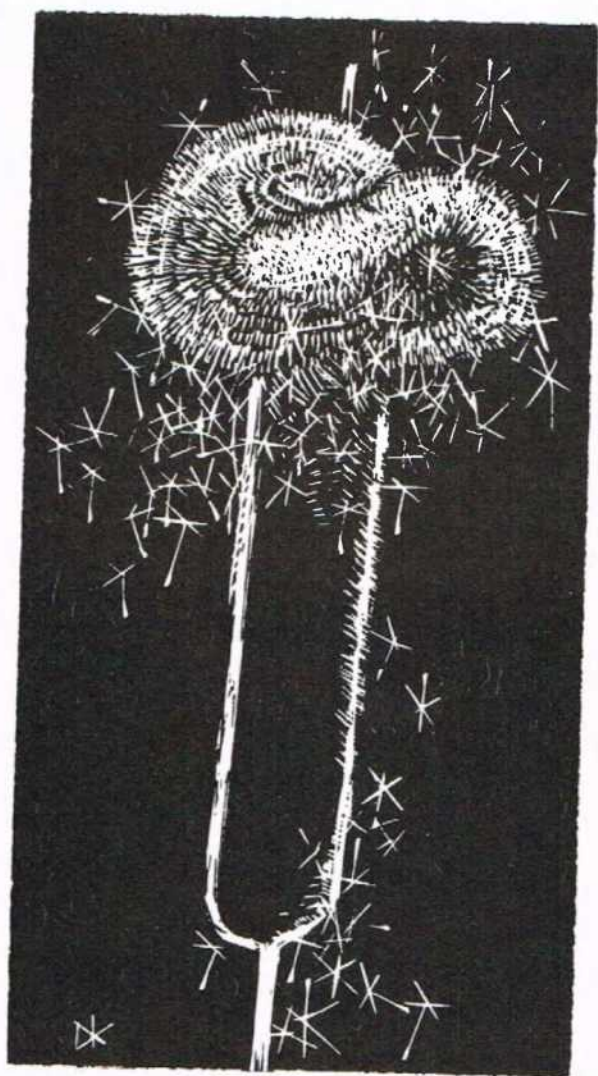
taofelblad,
jow heinen al mien woorden
en geven de eerste kritiek
op ieder penne-vas gedicht

onderkaant,
in 't duuster, as mien riegels,
jow zwiegen mit verstaand
over wat jow oge niet zicht

taofellae,
ik kan jow niet meer vienen,
jow beweerden, as 't niet lokte;
de inspiraosie die vervligt

Harmen Houtman

Westni'jberkoop

In et boekien over de veldnaemen van Ni'jhooltpae en Ni'jberkoop staot op blz. 11 een kaartien, waar in et oostelike dörpsgebied van Ni'jhooltpae de anduding „Oudtjids West-Nijeberkoop” op te lezen vaalt. Pattie meensken zullen dit wel wat nuver vienen. Wi'j kennen ja een dörp Ni'jberkoop, mar dat leit oostelik van Berkoop. Hoe zit dat now? Laowwe es zien of wi'j daor wat van geweer wodden kunnen.

Et Stellingwarver gebied is in de tied van et begin van de christelike jaortelling nog hielendal leeg; d'r wonen gien meensken. D'r bin wel es rondtrekkende groepen west, mar van een blievende bevolking is dan nog gien spraoke. De bewoningsgeschiedenis van de Stellingwarven leit zo tussen 700-750 en 1350. Et eerst gaon de meensken wonen op de hogere, dreuge zaandgronden. De grond mos makkelik te bewarken wezen en moch niet te wied van een reviertien of stroompien of liggen om gien muuilikheden te kriegen mit de ofvoer van et waeter. De daorveur in anmarking kommende plakken vieni wi'j in Stellingwarf-Oostaende an de bovenlopen van de revierties. Dat bin naor alle waarschienlikhied (Oold) Appelsche an de Riemsloot; Oosterwoolde tussen Klein Diep, Groot Diep en Kuunder - de buurtschop Weper is waarschienlik slimme oold - en Berkoop.

Die toestaand blifft lange tied geliek; d'r bin weinig of gien veraanderings. Dat blifft in elk geval zo tot omdebi'j de 11e ieuw, dus tot zo bi'j et jaor 1000. Mar dan zien wi'j in een betrekkelik kotte tied een tal belangrieke dingen. Dat is wel dudelik, want de aandere Stellingwarver dörpen bin van nao et jaor 1000. Dat betekende, dat d'r in kotte tied hiel wat meensken bi'j kommen binnen, waor as wi'j weinig of niks van weeromme vieni in de schriftelike bronnen. In die tied nao et jaor 1000 kommen veural de wegdörpen tot staand en de bevolking wodt zeker wel drie keer zo groot.

Hoe kan dat now? Daor bin een stokmennig oorzaaken veur, die him zowat geliectiedig veurdoen.

Et West-Europa van doe was laandbouwgebied. Grond was et ienigste middel van bestaon. Mar nao zo omdebi'j et jaor 950 komt de gruui, temeensen wat oonze streken anbelangt. D'r komt dan een aende an de plundertochten van de Noormannen. Dat hoolt in, dat d'r rust komt, vrede. Et volk hoeft niet meer bange te wezen veur vernieling van huus en gewas, en daor verdwient de zorg mit, dat men et gezin niet onderhollen kan. En dan kommen d'r meer meensken.

De meensken, die al in de doe bewoonde plakken woonden, vunnen te min laandbouwgronden. Hiele groepen trokken vot om argens eers een plakken te zuken. Ze zochten ni'je gronden om die in kultuur te brengen. En die gronden weren d'r zat. Et ienigste wat ze neudig hadden was de toestemming van de

laansheer om de grond in beslag te nemen. Ok in de Stellingwarven hebben wij daar een veurbeeld van.

Bewerd bleven is een oorkonde uut et jaor 1165 over de stichting van Ooldelaemer. De Utrechtse bisschop - dat was de laansheer - staot toe dit gebied „te bewonen en te bezitten, eveneens veroorloven wij hen daar een kerk te bouwen”. D'r mos wel veur betaeld wodden en wel „dat zij voor elke tien roeden ontgonnen land jaarlijks op St. Maarten een penning zullen betalen als tiende”.

Mar pattie keren is die toestemming niet vraogd en wodde de grond zo in gebruik neumen.

Kon dat now iniens; stichting van dörpen op die lege, waeterige gronden? Dat kon, omreden de Hollaanders en West-Friezen een meniere uutvunnen hadden om die broeklanen deur et greven van sloden te ontwaeteren. Die sloden wodden op riegelmaotige wieze en evenwiedig an mekeer greuven. Dat was een hiele viening.

In diezelde tied - dus omdebi'j et jaor 1000 - wodden in Westerlauwers Friesland de eerste dieken anlegd. Ok dat was een enorme viening.

Mar naost et groter wodden van de aanwezige bevolking was d'r nog een reden veur groepen meensken om vot te trekken en dat was de zonuimde hovenorgenisasie. De eigeners van de hoven weren meestentieds grootgrondbezitters. Tot et hof beheurden de hofheurigen; die beheurden tot et hof onder de leiding van de heer; feitelik weren et liefeigenen. Om now an die heurighied te ontkommen gongen ze vot, gongen ze argens eers een ni'je kelonie stichten. In zoe'n ni'je kelonie weren de meensken vrij. Et belangriekste kenmark van koloniste-dörpen is de vrije arbeid. Lief eigenschap is d'r onbekend. Lief eigenen, die daar wonen gaon, wo'n vrije meensken. Herediensten kommen d'r niet veur. Elke boer bruukte zien volle warkkracht veur zien eigen boerkeri'je.

Dit verschiensel vienen we deur hiel West-Europa en et het stellig ok in de Stellingwarven een rolle speuld. Disse meensken kwammen meestentieds uut et zuden.

Ik nuumde de stichting van Ooldelaemer - et wodde doe Lammerbroek nuumd - in et jaor 1165. Hooltpae beston in 1204. In 1240 bestonnen de dörpen Peperge, Vinkege, Sunnege, Wolvege, Der Izzerd, Ooldetriene, Ni'jtriene, Blesdieke en Steggerde. Dat weren doe al perochies, karkdörpen: et weren nederzettings, die veur et onderhoud van de pastoor en et karkgebouw al een volle plaetse an de kärke doen kund hadden. Die karkelike goederen wodden bi'j oons anduud as „de weeme”. De naeme betekent letterlik „huweliksgoed”. Die weeme omvatte oorspronkelik et karkgebouw, et karkhof en de plaetse. Zoe'n deurgaonde hoeve wodde veur de karkstichting deur de „buren” - de leden van de „gemene meente” - ankocht.

Veural zo tussen 1150 en 1250 gaot et vlogge mit de bewoning en evenpies laeter wo'n de dochternederzettings sticht. Dat bin de dörpen mit een naeme, die

mit „ni'j” begint: Ni'jberkoop, Ni'jhooltpae, Ni'jhooltwolde, Ni'jlaemer, Ni'jtriene. De meeste moederdörpen wo'n dan anduud mit et veurvoegsel „oolde”: Ooldelaemer, Ooldetriene. De meeste moederdörpen hadden mar iene dochter, mar Berkoop hadde d'r twee en wel Oostni'jberkoop - dat is et tegenworige Ni'jberkoop - en Westni'jberkoop. De stichting van die twee dochters het plak vunnen tussen de jaoren 1228 en 1320.

In 1228 kommen wi'j de naeme Berkoop veur et eerst tegen as daor Friese troepen bi'j mekeer kommen om naor Drenthe op te trekken mit et doel de smaodelike dood van de Utrechtse karkvorst in 1227 bi'j Ane te wreken. In et verhael van een tiedgenoot, die de gebeurtenissen beschreven het, lezen wi'j, dat die troepen tegere kommen bi'j „Brocope” en niet bi'j „Antiqua Brocope” of „Oldeberkoop”. In de tied nao 1228 is et lege nog onbewoonde gebied tussen Berkoop en Hooltpae staorigan bewoond wodden. Vanuut Berkoop gaot et in westelike richting, vanuut Hooltpae in oostelike. Vanuut Berkoop is dat neffens de Beneficiaalboeken et gebied tussen de Scheene en de Kuunder; vanuut Hooltpae gaot et om et gebied tussen de Scheene en de Lende. In een oorkonde uut 1320 vienen wi'j daor de eerste weerslag van. Die oorkonde begint zo: „Gemeene buren der parochiën van Monekebure, Nieukskerpensele, Spanghe, Nieuwstrinde, Boylo, Ostbrockop, Oldenlameren, Nieulameren, Nieholtwolt, Oldeholtwolt, Oldentrinde, Ostrinde, Wluegho, Holenpath, Ydzerde, Oldenbrockop en Westbrockop verklaren.....” In dit bericht wodt spreuken van de perochies - karkdörpen - Ostbrockop, Oldenbrockop en Westbrockop. Ostbrockop is et tegenworige Ni'jberkoop, Oldenbrockop is Berkoop en Westbrockop is dan Westni'jberkoop.

Al die dörpen wo'n dan anduud as perochie. Om perochie wezen te kunnen mos voldaan wodden an de eisen, die daorveur gullen; ze mossen een eigen „weeme” hebben.

Dr. Bouwer schrift over Westni'jberkoop. Dit „werd nimmer een zelfstandige parochie, doch behoorde kerkelijk en wereldlijk onder Nijeholtpade”. „Opschuiving van Westnibeberkoop in het dorpsgebied van Nijeholtpade vond vnl. plaats in de strook tussen Scheene en Tjonger, die nog niet geoccupeerd was”. Mar in et bericht van 1320 wodt Ni'jberkoop naodrokkelik as perochie nuumd, wiels Ni'jhooltpae daor niet in veurkomt.

Mar d'r is meer. As op 13 juli 1408 een vredesverdrag sleuten wodt mit de bisschop van Utrecht verplichten de Stellingwarver dörpen heur om een bepaolde schatting te betaelen. Die schatting wodt uudrokt in „oude schilden”. Belangwekkend is om te zien welke dörpen nuumd wodden en wat ze betaelen mossen. Hier is die liste:

Blesdijck	80	Nijeholtpat	35
Pepergae	35	Oldeholtpat	70
Steggerden	80	Wolvegae	80

Bennickergae	20	Oenega	60
Item Nordtwolde	80	Oldetryne	80
Boile	60	Nijetrynde	25
Olde Bercoop	90	Spangie	45
West Nijebercoop	30	Scarpenscell	40
Oost Nijebercoop	50	Monckebuert	25
Dumbraech	80	Olde Lemmer	80
Die Haule	60	Nije Lemmer	50
Oostwolt	100	Nije Holtwolde	60
Syochtbole	35	Olde Holtwolde	60
Appelsgae	50	Idserde	60
Elsloe	60		

(Bennickergae is Vinkege; Dumbraech is Donkerbroek; Syochtbole is De Fochtel; Oenega is Sunnege).

Hier zien wi', dat Westni'jberkoop en Ni'jhooltpae beide as zelsstaandige karkdörpen anduud wodden. En dat is daaromme van betekenis, omdat dit bericht ok anvoerd wodt as onderdiel van de bewiesvoering, dat Makkinge en Langedieke - die dörpen kommen in de riegel van Stellingwarver dörpen niet veur - doe nog niet as zelsstaandige karkdörpen bestonnen.

Daor is nog niet alles mit zegd. As de Stellingwarven verdregen sleuten mit aandere lanen of steden, dan wodde dat verdrag altieten ondertekend deur de drie stellings of bestuurders. Die drie stellings kwammen uut de verschillende dielen van de Stellingwarven en wel iene uut et westelike diel benoorden de Lende; iene uut et westelike diel bezuden de Lende en iene uut et oostelike diel. As d'r op 8 december 1473 een verdrag sleuten wodt mit de Stad Grunningen treden as stellings, dus as vertegenwoordigers van de Stellingwarven, op: „Meine Roloffs, Stelling toe Oldeholepade, Tyaert Tatens, Stelling toe Steggerde ende Roloff Gerbers, Stelling toe Westnijeboerkoop”.

De „vrije natie der Stellingwerven” gaot in 1504 ten onder en wodt indiel bij Frieslaand. Mar in 1542/1543 wodden de Beneficialboeken opsteld. Daor wodden van alle Friese dörpen - dus ok de Stellingwarver - de karkelike goederen in optekend. Over Ni'jhooltpae lezen we daorin: „In den iersten: die Pastorie is breet LXV roeden, streckende van die schene in die Linde”. Bij Westni'jberkoop lezen we o.e.: „Item, die olde wedeme is breet XXVij roeden, streckende van die schene in die Kunder”.

Wat kun we now uut et veurgaonde ofleiden. Dat is naor mien mienig, dat Westni'jberkoop naor alle waarschienlikhied toch as een zelsstaandig karkdörp zien wodden moet. D'r bin te veule anwiezigs veur om die gedaachte zo mar an de kaante te schoeven. Twiefel kan d'r bestaon over de vraoge of et dörp een eigen kärke had het, mar neffens de Beneficialboeken was d'r een eigen

„weeme”. Laeter is et - dat is ok wel dudelik - in Ni'jhooltpae opgaon, misschien bij de verdwiening van „de vrije natie”.

Is et now, zo belangriek om te weten of Westni'jberkoop een zelsstaandig karkdörp west het? Wel, d'r bin nog een hiele protte vraogstokken uut de oolde geschiedenis van de Stellingwarven niet oplost. Mar iene daorvan is welke dörpen d'r in 1328 bestonnen. In dat jaor naemelik scheiden heur 12 karkdörpen of van Drenthe en sluten heur an bij de Stellingwarven. Die 12 dörpen wodden niet bij naeme nuumd. Mar men is et d'r vrij algemien over iens, dat ze heufdzaekelik in et tegenworige Oost-Stellingwarf zocht wodden moeten. Daor liggen now 13 dörpen. Mar in die oolde tied weren Waskemeer, Haulerwiek en Raevenswoold d'r nog niet. Dan blieden d'r tiene over. Ok niet mitrekend kun wodden Makkinge en Langedieke. Dat weren doe nog gien karkdörpen. Dan bin d'r nog achte over. Mar bij die twelf dörpen rekenen de meeste schrievers ok Buil en Noordwoolde. Dat brengt et tal weer op tiene. As now Westni'jberkoop een zelsstaandig karkdörp west het - en ik mienc, dat daor anwiezings veur binnen - zol dat et elfde dörp west wezen kunnen. D'r mist d'r dan nog iene. En welk dörp dat west het vienen wi'j misschien nog es.

Dr. T. H. Oosterwijk

Literatuur:

Algemien:

K. Bouwer: Cultuurlandschapsvormen aan de westzijde van het Drents plateau.

T. H. Oosterwijk: De vrije natie der Stellingwerven.

Henri Pirenne: Histoire du Moyen-Age.

B. H. Slicher van Bath: Mensch en land in de middeleeuwen.

Idem: Drenté's vrijheid in Bijdragen voor de geschiedenis der Nederlanden, deel I, afl. 1-2.

Veur de oorkonden wodt verwezen naor:

Oorkondenboek van het Sticht Utrecht tot 1301, nrs. 4 (veur de oorkonden van 1165) en 568 (veur de oorkonde van 1204).

G. Colmjon: Register van oorkonden, nr. 187 (veur de oorkonde van 1320).

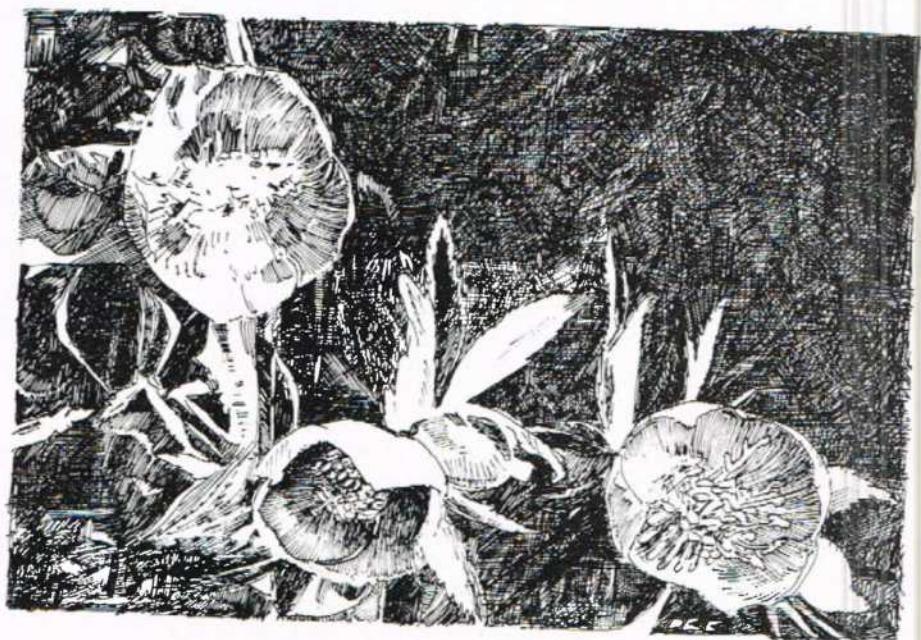
Oorkondenboek van Groningen en Drente, no. 187 (veur de oorkonde van 1328).

Schwartzenberg: Groot Placaat en Charterboek van Vriesland, deel I, pag. 367 (veur de oorkonde van 1408).

Gemeentearchief Groningen. Reg. Feith, no. 5 (veur de oorkonde van 1473).

Beneficialboeken, Quartier der Zevenwouden, pag. 49 e.v.

Haiku

*Zundagmorgen in
de stad: de echo kuiert
rustig mit oons mit.*

Jan van Overtjonger

Haiku

*Karrespoorwaeter,
in stilte bevreuren tot
bomies: wit en teer.*

Jan van Overtjonger

Senryu

*Een waarschouwingsbod:
overstikkende podden;
de weg lag bezi'jd.*

Jan van Overtjonger

Wat bleef

*Mit heur speulse ritme
streken de golven
de tekens glad
van meensken op et straand,
mar oons vasse spoor
van stille woorden
wodde speerd,
bleef veur altied beweerd.*

Jan van Overtjonger

Laeter

*Een leven
vol van schreppen
en wrotten,
vule moois
wodde uutsteld,
zunig beweerd
veur laeter,
mar laeter
het niet waacht
tot morgen,
laeter
het stiekem
gister west.*

Jan van Overtjonger

Vandaege

*is de rogge mi'jd,
wodd' et mes
in de zoemer zet;
gien golvende wiend meer
over riepene aoren,
naekend staon de stoppels
op et ienzeme veld.*

Jan van Overtjonger

Een peer odderingsprincipes die et Stellingwarfs anbelangen

Drs. Henk Bloemhoff hul op et Fries Filologecongres van de Fryske Akademy in 1980 een lezing mit as titel *Een peer odderingsprincipes die et Stellingwarfs anbelangen*. Zien hiele toespraoke verscheen in *Philologia Frisica Anno 1980*, blz. 147-168. In disse bundel drokken we et eerste pat van zien toespraoke of.

De niet-Stellingwarvers in Friesland en omkrieten vandaege-de-dag die vraogd wodden zollen naor de aktiviteiten om et Stellingwarfs henne, zollen wel een stokmennig zaeken numen kunnen. Et literair-taekundig-volkskundig blad *De Ovend*, daor veul schrievers mit van leeg tot hoog niveau ruimte in kriegen, en daor de honderd infermaanten en mitwarkers an et Projekt Stellingwarfs Woordeboek, en ere belangstellenden riegelmaotig verslag in daon wodt van et ni'js nuumde onderzuuk; et wark van de mederne schriever Johan Veenstra uut Ni'jhooltpae, benaemens zien bundel novellen *Fluitekruid*; et ni'je aktiviteiten-centrum veur Stellingwarver kultuur onder leiding van Pieter Jonker in de Meulehoeve in Oosterwoolde; tenielaktiviteiten in Wolvege, en zo nog wel een peer dingen. Niet in et laeste plak zol naor veuren kommen dat beide Stellingwarver gemienten én de perveensie Friesland mit een flinke subsidie veur een belangriek pat meugelik maeken wat vandaege-de-dag in et oge vaalt an Stellingwarver aktiviteiten daor veur et bestaon van de Stellingwarver Schrieversronte gien spraoke van was. Een flink pat is dus te danken an die steun op et vlak van de centeraosie, mar et ere, toch grotere en belangrieker pat komt van al die meensken die d'r veur bodderd hebben (en dat nóg doen) dat d'r sund 1970, doe de Schrieversronte begon, wat op gang kommen is, dat nooit eerder nog op zoe'n maniere in de Stellingwarven veurkwam: een aktieve beweging, die et warken an verscheiden vormen van de eigen kultuur op streek hulp en anvieten bleef. Die eigen inbreng van eigen meensken was ok iene van de sterke punten die veur subsidiëring pleitten.

De Stellingwarver kultuur was vanzels niet zonder verleden; daor om henne gebeurde ok veur 1970 wel wat. Aj' pattie kraanteberichten van vroeger lezen, kuj' geweer wodden dat d'r interesse was bi'jglieks veur schrieveri'je in et Stellingwarfs, dat d'r meensken weren die zowat geliekens dochten over et nut van ien en dezelve spelling, dat d'r meensken weren die et zunde vunnen dat oonze tael benaemens deur et Nederlaans anvreten wodde, en al zo meer. Goenend van die meensken mit interesse hadden in et vormen van de miening de veurgang, mar gienend nam de veurgang om op de ien of ere maniere een struktuur te maeken en die mit meensken in te vullen om de eigen Stellingwarver

kultuur zien gerak te geven en op die maniere veur de veerdere bouw an die kultuur in de toekomst in te staon.

Now doe ik wat te min recht an de *Vereeniging voor Heimatstudie van de Stellingwerven*, een organisaosie, ók van meensken uut beide Stellingwarven, krek as de Schrieversronte, die d'r veur zorgde dat d'r een peer uutgiften over de Stellingwarver historie verschenen, en die bi'j pattie aktiviteiten betrokken weren. In Van der Schaaf (1977: 255) kuj' lezen, dat disse verieninge ok buten Stellingwarf mit zien aktiviteiten veur 't locht kwam: ze weren betrokken bi'j et Groot-Fries kongres van 1927 in Liwwadden. Te min studie is dislange maekt van disse verieninge: ik kan d'r daoromme ok mar oppervlakkig over praoten. Et is in alle geval zo, dat d'r mar een betien over op pepier beweerd bleef. Et belang van de aktiviteiten van de club is veur een laetere Stellingwarver historicus as dr. T. H. Oosterwijk niet klein west!

In die veur-Schrieversronte tiden was et wat Stellingwarver tael-, schrieveri'je- en volkskunde angaot mar bi'j uutzundering zo dat et ien en aander in et middelpunt van de belangstelling ston. Ie kun daenken an et speulen van én de uutgifte van et tenielstok *Uut het leven* van J. H. Popping, Oosterwoolde, 1918. De schriever heurde ok bi'j de ni'js nuumde verieninge. Ie zollen ok daenken kunnen an et verschienen van *De Stellingwervers en hun dialect* van H. J. Bergveld (in 1949), de zo wardeerde schriever (1902-1966). Secuur en op een smoeke maniere wodt verteld over oolde gebuiken, aord en holing, en d'r wodt een hiele riegel biezuudere, aorige oolde utdrottings geven. De schriever wist d'r in dit boekien en in zien artikels in pattie blaeden (benaemens de (Ni'je) Oost-Stellingwarver) vaeke op dat de Stellingwarver tael beschreven wodden moet, omreden d'r een bult woorden en utdrottings de hieltied minder bruukt wodden. In Bergveld hadden we de man die niet allienig veul in de eigen tael schreef (riempies, verhaelen, teniel, godsdienstig wark), mar ok de man die et Stellingwarfs zeg mar as veurwarp van studie beschouwde, wat onder eren bliekt uut een protte deur him op fiches bi'j mekeer geerde oolde, typische woorden en utdrottings. Deur zien toedoen ontston d'r een beheurlike kring van meensken mit belangstelling. Belangstelling van taelgeleerden die gegevens bi'j mekeer geerden veur heur onderzuuk het zeker een stimulaans west veur Bergveld zels en hi'j kreeg ok de kaans om geleerden as Overdiep, Van Es, Naarding en Heeroma te vraogen naor bepaolde zaeken, veural over de schriefwieze. Die schriefwieze het hi'j, neffens dat ik deur te vergelieken anneme, ok en veural ontwikkeld deur et veurbeeld van heit en zeune Popping uut Oosterwoolde, en van Drentse schrievers.

Now ik Drente nume: et is niet toevallig, dat Bergveld zien *De Stellingwervers en hun dialect* eerst in de *Drentsche Volksalmanak* van 1949 verscheen en laeter as eigen uutgifte van de Fryske Akademy en van Van Gorcum, in Assen. Op veul meer punten as ditte, kuj', liek as vanzels et bekende geografische, Stellingwarf odderen tussen Frieslaand an de iene kaante, en de rest van Oost-Nederlaand an

Bergveld nooit „streden” veur Stellingwarfs in et ambtelike en rechts-verkeer, veur Stellingwarfs in de raod en zo wat hénne.

Oorzaeke d'r van dat alles niet allemaole nog wat veerder kwam, is, daenk', veural dat hi'j de goeie maoten niet vun. D'r het wel spraoke west van schoeleboekies over streekkultuur: ik daenke an zien kontakten daarover mit Martinus Bakker („Jouk”), de man die nogal veul kontakt hadde mit Fedde Schurer, en die veur de oprichting van de Schrieversronte ok al wat daon het an de Stellingwarver schrieveri'je, en die zien wark, liek as dat van Bergveld, veur de jonge Schrieversronte een stimulaans west het⁴. Juust omreden een dudelike beweging niet anwezig was, zet ik Stellingwarf toch weer wat dichter tegen Drenthe/ de Kop van Overiessel an. Daor is, alderdeegst tot op vandaege-de-dag, van gien dudelike taelbeweging wat te marken, al is de belangstelling veur de streekkultuur, zoas in veul gebieden, groter an et wodden.

Mar sund dat de Schrieversronte begon te gruien kwam in de riegel Drents/ Overiessels - (. . .) - Fries - Nederlaans et Stellingwarfs veul dichter bi'j et Fries te staon. D'r is ja een wil, een taelwil anwezig, in de zin van Heeroma (1968; 299 e.v.; 311-331) die him o.e. eupeneert in de eis om meer rechten veur de eigen tael, de eis om de erkenning van et Stellingwarfs omme te zetten in daoden van de maotschoppi'je. Ik daenke bi'jglikeks an et rappot *Veerder mit et Stellingwarfs* en et effect daor van, et annemen van ien en dezelde schriefwieze, in 1971 (gien wonder dat Bergveld veurbeeld wodde), et gaondeweg geschikt maeken van taelmateriaol uut et Stellingwarfs as kultuurtael, en de vraoge naor ommedaenken veur en de erkenning van Stellingwarver schrieveri'je: van sutelaktie tot steun van et Fonds der Letteren veur schrievers.

Liefhebbers deden alle wark, en doen dat nog, mar ze bin ok an et idee wend raekt, dat niet alles uut tiedverdrief kan. Betaelde mankracht neudig, zie der! Dat mit mekeer warken an et algemiene doel, zonder dat daorbi'j dislange scheuren kwammen tussen groepen meensken, maekt et verleidelik te zeggen dat et succes te vergelieken is mit et succes van de dörpsbevolking die mit mekeer een dörpshuus bouwt of een sportveld anlegt. Poletieke paeden het de Schrieversronte nooit inslaon wild, en ok is d'r nog niet an de Schrieversronte ommeropt om die een bepaolde kaante uut te trekken. Naor mien inzicht oordielt et gemiddelde gemienteraodslid op et punt van de steun an de Schrieversronte meer „algemien maotschoppelik”, vanuut zien overtuging dan vanzels, as dat et Stellingwarfs inzet wodt as poletiek motief.

Op veul punten warken de Stellingwarvers an et Stellingwarfs as kultuurtael, en daaromme zal d'r ok veur meer gevallen daor et Stellingwarfs nog niet veur bruukt wodt, op haemerd wodden, dat et Stellingwarfs zien gerak krigt. Ie kun bi'jveurbeeld daenken an et Stellingwarfs op 'e schoelen, en et plak van et Stellingwarfs op de regionale radio. Begriep dit niet as ofgeunst op Friese Friezen, mar as de weg om te kommen tot die Stellingwarver kultuurtael, die ok algemien bruukt wodden moet. Ik daenk niet, dat et Stellingwarfs veul stried

NOTEN

1. Ie kriegen de indrok dat et wark van bepaolde persoanlikheden zéls van veul meer belang was as et optreden as club. Ik daenke veural an de naeme J. H. Popping (d.i. de heit). Van him verscheen bi'jgliks in 1903 *Ooststellingwerf. Verzameling van Oudheidkundige Aanteekeningen*. Oosterwoolde; en in 1920: *Geschiedkundige aanteekeningen over de Stellingwerven en omstreken*. Oosterwoolde (as uutfite van de „Vereeniging voor Heimatstudie” en de drokker H. J. Popping (de zeune) in Oosterwoolde).
2. Zie Bergveld (1976; 40-41; 89 e.v.) veur *In Memoriam's* en godsdienstig wark.
3. De utbreiding van et Stellingwarfs naor et karkelike wark het niet makkelik west veur Bergveld, is mi'j verteld: ok hi'j mos d'r an wennen de eigen tael daor veur te bruken. Ok veur de Stellingwarvers in de karke was et wennen. Toch was de wardering groot: dat bliekt wel uut et tal plakken daor in de karke van zien wark, ok deur de stimulaans van ds. S. Krikke, doe in Berkoop, gebruik maekt is (zie Bergveld (1976; 4; 89).
4. Benaemens veur de jongeren: zien speulse anpak en de wat vri'jere vorm hadde bi'j heur wardering. Een keuze uut zien wark verscheen in *Een haandvol speulgoed*. Wolvege, 1972.

LITERATUUR

Bergveld (1971) BERGVELD, H. J., *De Oolde Pook*. Oosterwoolde.

Bergveld (1976) idem, *Klaeterjaegers*. Oosterwoolde.

Heeroma (1968) HEEROMA, K., *Taal en talen*, en *De mens in zijn streektaal*. In: *Sprekend als Nederlander*. Den Haag, blz. 288-331.

Van der Schaaf (1977) SCHAAF, S. v.d., *Skiednis fan de Fryske biweging*. Ljouwert.

Recht-zinnig in de leer en vri'j-zinnig in et leven.

Oene Bult.

Stap mar in mevrouw

Et was op een winteraovend en et sni'jde een betien. Jaanke van Fraans zat allind in de kaemer. Ze was mit een sprej an 't haoken. De beide kiender laggen al op bedde en Fraans was naor de rippetisie van 't zangkoor. Jaanke hadde de tillevisie niet an, dat et was doodstille in huus... ze heurde zuver de sni'j tegen de ruten rieselen.

Deurdat ze de gedaachten stief bi'j et haokpetroontien hadde en ok deurdat et zo stille was in huus, klont et geluud van de belle inienend heur as een donderslag in de oren! De haokpenne vul heur haost ont, zó schrok ze! Et kon Fraans niet wezen, slitste heur in minder as 'n tel deur de gedaachten... Fraans hadde de sleutel in de buse... Doe gong ze staon.. ze legde de sprej op 'e taofel... de haokpenne d'r naost, ze gong naor de deure en dee die eupen...

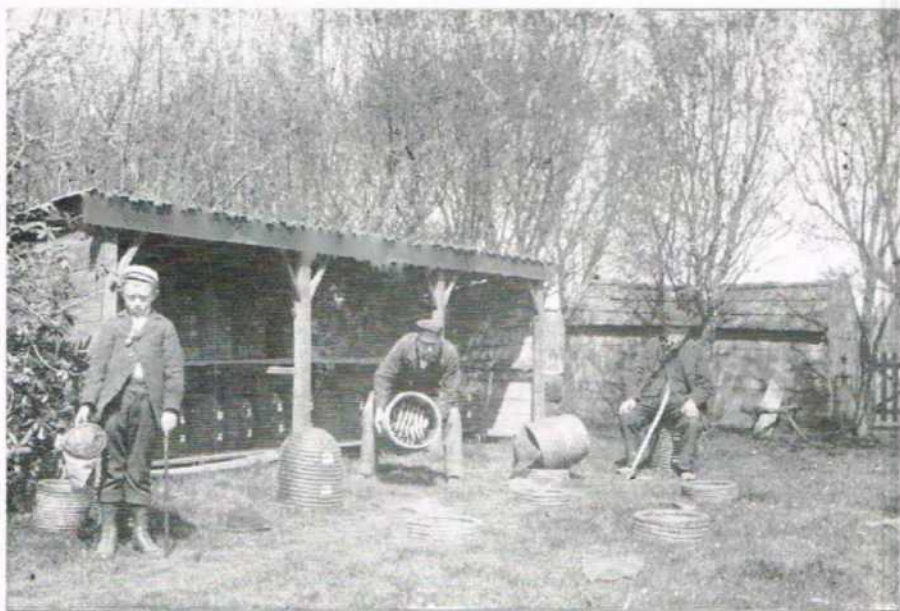
Op 'e stoepe ston een man, een lange man, mit een zwatte baord, zwat in de kleren, zwatte haansken an. Aachter de man, scharp ofstikkend tegen de witte sni'j, een liekwaegen. De man beug een aentien veurover, stak de rechterhaand uut en mit een zwaore, doffe stemme zee hi'j: „Stap mar in mevrouw.” „Néé!” raosde Jaanke, „néé!” En ze sméet de deure dichte! Ze vleg naor de kaemer weeromme en doe mos ze even zitten. Ze trilde op 'e bienen... et bezette heur hielendal. Zachiesan bekwam ze een betien en doe gong ze naor de kraene in de keuken om een slokkien waeter. Ze duste haost niet tot et keukenraem uut te kieken, mar ze dee et toch. D'r was niks meer te zien, gien man, gien liekkoetse, niks meer... alliend sni'j. Doe ze weer in de kaemer was zol ze weer beginnen te haoken, mar et gong niet, ze trilde nog hielemaole. En de hiel tied heurde ze nog die zwaore stemme: stap mar in mevrouw...!

Een schoffien laeter kwam Fraans thuus. „Moej' es heuren Fraans,” begon ze drekt en doe kwam et hiele verhael d'r uut. Mar Fraans trok de schoolders op, hi'j wol d'r niks van geleuven! Hi'j dee de veurdeure eupen en keek es op 'e stoepe en op 'e straote. D'r was niks te zien in de sni'j, gien voetstappen, gien waegenspoor... niks! Doe begon hi'j te lachen. „Mar goed daj' niet instapt binnen,” zee hi'j, „eers wa'k je kwiet west en dan ha'k weer op 'e scharrel moeten om een aandere iene.” Fraans besleug et mit de gek. Hi'j docht vanzels: och, vrouwluden bin altied schietende benauwd, die zien altied overal spoeken...

„Ja mar héur now es...” begon Jaanke de hiel tied weer. Mar Fraans wol d'r gien praot meer over heuren. Now en daor bleef et dan bi'j. De eerste tied droomde Jaanke nog wel es van die lange zwatte man en dan wodde ze doodsbenauwd wakker, mar mittertied begon et geval te slieten. Et zakte hoe langer hoe dieper vot in heur herinnering en in 't laeste docht ze d'r haost nooit meer an.

V.l.n.r. Henderk Jan Popping, Jan Henderk Popping, en Henderk Popping.

De zaeke van Popping achter Et Wiekien.

„fatsoenlijke bedelarij”. Hi’j wol graeg veuruut kommen. Hi’j haandelde in de pas uutvunnen breimesiënen, mar hi’j zag wel dat et wark van de Popping’s staorigan deur febrieken overneumen wodde en dat ze daar niet tegen uut konnen. Jan Hendrik wol graeg weer leren. Drie jaor hul hi’j dat vol. Hi’j zol veur de akte examen doen. Et examen lokte niet. Een twiede keer ok niet, mar mit een peer vakken gong hi’j veerder. Hi’j wodde agent veur een levensverzekeringsmaatschoppi’je, veur de braandverzekering „The Imperial”, veur een ziekefoons en veur een veefoons. Ok zette hi’j uut aende mit et schrieven in dag- en weekblaeden. De inkomsten uut et oolde beroep wodden staorigan minder. In meert 1877 richtte hi’j tegere mit Ds. Van Leeuwen, S. Posthumus en Y. Feikema een plaetselik ziekefoons op en wodde zels boekhoolder.

AACHTER ET WIEKIEN

Familie Popping verhuusde op 12 meie 1878 van bi’j de brogge naor et aende van et wiekien (doe nog de haeven nuumd). De winkelverkope wodde inkot. Et meerst weenstgevende bleef. Et wark as dagbladcorrespondent leverde him et meerste op. Hi’j wodde verslaggever van de raodsvergeederings veur de (oolde) *Stellingwerf*, een uutgifte van Westerhof en laeter veur et *Heerenveens Advertentieblad*. Hi’j was berichtgever van *De Nieuwe Asser Courant*, *De Provinciale Drentse en Asser Courant*, *Het Handelsblad*, *De Nieuwe Rotterdamsche Courant*, *De Avondpost*, *Het Vaderland*, *Het Dagblad van Zuid-Holland en 's-Gravenhage*, *De Opr. Haarlemsche Courant*, *De N. Groningse Courant*, *De Friesche Courant*, *De Amsterdammer*, *De Amsterdamsche Courant*, *Het Dagblad van Friesland*, *Het Nieuwsblad van Steenwijk* (C. Smit), *De Stellingwerf* (Westerhof), *Het Advertentieblad Heerenveen* (Hessel) en *Hepkema's blad*.

D'r was ok een ere opleving veur him: de wolspinneri’je. De boeren en burgers leverden de wolle om die bewarken te laoten. Naodat de beide kiender geboren weren nam de varveri’je slim of. Popping kocht et huus en begon een boek- en pepierhaandel (1893). In 1896 vul d'r niks meer te weven, te varven, te breiden en te meziek geven. De boekhaandel leverde te min op om van te leven, daaromme begon hi’j mit *De Ooststellingwerf*. Hi’j gong een overienkomst an mit A. Binnert Overdiep van Et Vene mit een overdok van de *Heerenveensche Courant*. De kraante bleef van A. Binnert Overdiep. Popping hadde doe nog gien drokkeri’je. Hi’j hakte de kneupe deur en kocht een degeltrap-passe „Matador” mit verschillende lettersoorten. De hoolten schure wodde drokkeri’je. Eerste kosten: f 800,-.

DROKKER EN UUTGEVER

In 1900 stopte hi'j mit de wolbewarking en wodde hi'j veurzitter of van „Naar Hoger“. D'r kwam een knecht in de drokkeri'je: iene uut Wolwege. In 1901 wodde et huus te klein en wodde de boel verbouwd. D'r kwam ok een haandpasse bi'j. Tegere mit de zeune dee hi'j een posien de drokkeri'je, mar laeter nam hi'j weer een ni'je knecht. Hi'j gaf in 1902 een boekien uut van A. Westerhof uut Marum *Praktische wenken voor kunstmestgebruikers*. Doe d'r laeter weer es wat minder wark was, leut hi'j zien eigen verzaemeling ooldhiedkundige antekenings drokken mit een veurwoord van Dr. H. Blink. Mar dat hulp ok niet genog. De knecht, G. Veen, mos vot. D'r kwam een leerling veur in de plak: Jan Bouma. In 1904 akkedeerde hi'j of mit J. H. van Balen (Twello) om een sprokiesboek te drokken en uut te geven. Doe mos zien zeune in dienst, ok al was zien heit tegen et soldaotepak! In 1905 richtte Popping de Vereeniging Vreemdelingenverkeer mit op en voerde et siktariaot. In september 1905 kocht hi'j in Amsterdam een snelpasse, veur f 445,- plus tien percent opgeld. In 1907 gongen ze uut aende mit et drokken van de halve *Ooststellingwerver*. De oplaoge wodde groter. In 1907 gong hi'j ok uut aende mit de *Drie gemeenten*, een kraante veur Noordwoolde en omgeving, die veur een pat een overdruk was van de *Ooststellingwerver*. In jannewaori 1908 maekte hi'j him hielendal los van de firma A. Binnert Overdiep in Et Vene en drokte doe de beide kraanten zels. De kraante *Drie gemeenten* hul et niet lange vol. D'r weren wel genog abonnees, mar te min adverteerders.

Naodat de kiender trouwd weren, leuten Popping en de vrouw veur f 2650,- een huus zetten. De zeune kwam in de zaake. De schoonzeune Durk van der Meer hadde et in Drachten ok niet zo bried, dat hi'j wodde naor Oosterwoolde haeld om et drokkersvak ok te leren. Jan Hendriks Popping kocht doe veur zien dochter een stok grond (f 1080,-) en leut veur heur en heur huusholing een huus bouwen (f 2200,-).

STELLINGWARFS

Jan H. Popping was mit iene van de eersten die et Stellingwarfs schriftelik bruukte. In de 19e ieuw schreef S. L. Brugeen vieftal Stellingwarver gedichten in de Friesche Volksalmenak (zie op een eer plak in disse bundel) en begon Geert L. van der Zwaag in et blad *De Klok* mit et bruken van et Stellingwarfs. Hi'j dee dat van 1884 of an 1908 toe.

Van Popping verscheen in 1903 *Ooststellingwerf. Verzameling van Oudheidkundige Aanteekeningen* mit een veurwoord van Dr. H. Blink. Aachterin dat boek is op blz. 115-120 *Allerlei in het Ooststellingwerfsche dialect van olden noaverteld*, te vienen. Et gaot over oolde gebruken, de hooltkoopman,

de schoelemeester, de inrichting en indieling van et huus, de kleraasje, de bouw en de boekweite. In die tied moj' je eigen spelling uitdaenken. Popping schreef niet fonetisch. Et leek een betien op de Bergveld-spelling van vandaege-de-dag. Opvalende ofwiekings weren: de *o* veur de *a* in b.g. *doar*, in as lidwoord veur *een*, pattietoeren *ü* of *û* veur de *uu* en *o* veur *oo*. Geliek an de Bergveld-spelling: meerstal *a* veur de *e* in *kaemer*, *eu* in b.g. *veur*, de *en* voluut in woorden as *lezen*, *huzen* (wodt in et Stellingwarfs inslikt, *ḡ*), *ch* i.p.v. *k* in *bosschoppen*.

In zien eigen exemplaor van et boek leut hi'j naost elke bedrokte bladziede een blanco pagina inbienen. Daor kwammen dan alderhaande opmarkings in zien haandschrift op. Meerstal weren et verbeterings en/of anvullings. Dat oorspronkelijke exemplaor is beweerd bleven in et documentaasiecentrum van de Stellingwarver Schrieversronte.

UUT HET LEVEN

In 1918 verscheen van him *Uut het leven. Toneelstuk in drie bedrieven in het dialect der Stellingwarvers*. Et tenielstok speelt him argens in Stellingwarf of nao de Belgische opstaand van 1830. Deur et hiele verhael henne lopt een liefdesgeschiedenissen. *Uut het leven* is opvoerd in Oosterwoolde op zaoterdag 17 augustus 1918 en zundag 18 augustus 1918 in et eupenlochttheater in Schottelenburg. In 1920 wodde et opvoerd in „De duinen te Appelscha” en wel op zundag 11 juli en op deensdag 13 juli. Et tenielstok wodde in drok uutbrocht. D'r is nog een mooie verzaemeling foto's van de opvoering beweerd bleven. Deur toedoen van de heer Bouke L. Jansen bin alle speulders op de foto's te plak brocht. Laeter het Popping op ien plak in de tekst (blz. 26 van et tenielstok) een stok d'r tussen schreven. Et oorspronkelijke haandschrift van dat stok is ok in et documentaasiecentrum beweerd bleven. Daor bin ok kraanteknipfels, rekenings, kostuumadviezen in oorspronkelijk haandschrift te vienen.

In 1915/16 verschient van him in ofleverings in de *Oost-Stellingwarver De huushôling van Harm en Jantien*. Et gaot om de aeventuren van dochter Aoltien die op vri'jersvoeten is. In dit stok het Popping laeter zien spelling herzien. Et wodde doe *ao* i.p.v. *oa*. In 1919 schrift hi'j bi'j zien verhael *Op slachtvesiete*: „Spelling niet geheel zuiver”. Disse Stellingwarver tekst verschient in vier ofleverings. Op wat kotte teksten nao is d'r op et heden niet meer Stellingwarfs van J. H. Popping bekend. Wel schreef hi'j een stokmennig artikels over de geschiedenis van Stellingwarf in ofleverings in zien kraante: *De belangrieksten bin: Honderd jaar geleden* (22 ofleverings), *Het jaar 1988* (11 ofleverings), *De kanalen naar de Veenen, Iets over de vroegere toestanden, Uit het verleden (1868-1895), Korte berichten* (eenige aantcekeningen uit den Mobilisatietijd 1830-1839), *Lief en leed. Uit de laatste helft der vorige eeuw*.

Naost de beide al numde boekies verschenen van zien haand nog: *Geschiedkundige aantekeningen over de Stellingwerven en omstreken* (1920) en *Schetsen uit Friesland* (1892). Et eerstnumde boek was een uutgifte van de „Vereeniging voor Heimstudie der Stellingwerven”. Popping is zels ok bestuurslid west van de „Vereeniging” en wel van 21 september 1918 tot 24 juni 1926.

Ok moe'n we nog even melding maeken van et feit dat Popping in 1905 mit vier ere meensken (te weten E. Posthumus Sz., P. J. Tiesinga, K. J. Luiting en S. v. d. Zee) V.V.V./Plaetselik Belang Oosterwoolde oprichtte. Hi'j wodt zels de eerste siktaoris en blift dat tot 14 meert 1916 as hi'j bedaankt.

In 1927 raekt Popping op 74-jaorige leeftied weg. In een „In Memoriam” van L. de Jong staoet o.e.: „Gerust kan men zeggen, dat met Popping een historicus van de Stellingwerven is heengegaan, die op de Provinciale Bibliotheek te Leeuwarden, in gemeentehuizen, in schrifturen van heinde en ver, uit persoonlijke besprekingen met ouden van dagen, uit het bezoeken van plaatsen uit vroeger tijden zijn materiaal verzamelde om dat te rangschikken en later in boek of krant mede te deelen aan velen. Ook als journalist wist Popping den goeden toon aan te slaan voor zijn Ooststellingwerfers, die hij in hun doen en laten, in hun mentaliteit op en top kende, terwijl hij hun „landstaal” verstond als geen ander en de eigenaardigheden daarvan zoo juist ter plaatse wist te brengen”.

Pieter Jonker.

Bron: De collectie J. H. Popping, documentaasiecentrum van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Bongheer 1, Oosterwoolde (los: maet/m vr van 8 tot 17 ure).

Wat gien kwaod kan, kan vaeke ok gien goed.

Oene Bult.

De eerste Stellingwarver riempies

Veur zoeveer now bekend bin de volgende vijf gedichten et eerste schriftelike Stellingwarfs. Alle vijf gedichten bin plaetst in de Friesche Volksalmenak. Veur ere Oost-Nederlaanse streektaelen ligt vaeke et beginpunt ok bi'j zoksoorte almenakken. De gedichten bin van S. L. Brug, een schoelemeester, die o.e. in Koudum an schoele ston.

De belaadden Aôren.

(Oost- en West-Stellingwarver dialekt.)

En aoddlik jonge heêr zag rogge op è akker staôn,
Waôrvan veule aôren regt naôr zún en wolken rezen.
„O!” sprak hy: „wat is dat toch overheêrlik graôn:
’t Zal staarker wis as ginder ’t kroemgebeugen wezen.”
„Nee,” antwaôrdt hem en lompe boerejongen;
„Die regte aôren maeken trotse bokkesprongen,
En dreåggen niks in ’t heufd, as mennig aoddlik heêr;
Maôr de aandre rogge búúgt zoo zwaôr belaadden neêr.”

H....

B.

De belaadden Aôren

*In: Friesche Volksalmenak voor het jaar 1846, elfde jaargang,
Sneek, 1845, blz. 155.*

Eigen Heerd is Gâold weerd.

(Oost- en Weststellingwerver dialect.)

Niet buten huus zuuk ik 't gelok,
Mâor wel an eigen heerd:
Dâor bin ik bliede en waärk er drok
Of rust as 't mij begeert.
'k Eet dâor mit eigen kiend en wief; —
Dan smeakt het eerst: waünt 'k hê ze lief.

Bij vrenden is men bleu; — en dâor
Ontkomt oöns ligt en wâord,
Dat hiel niet past, al is 't ok wâor, —
Dat nied of hâot zels boart.
En thuus, al liekt het regt verkeurd
Dâor mient men 't goed an de eigen heerd.

Dâor zit en stâot en blieft en gâot
Men nâor zien eigen lust; —
Bij vrenden vrâogt men hoe 't dâor stâot;
Al wâilgt oöns ok de rust,
Al smeakt oöns 't eten wâorliek slecht, —
Elk zêurgt dat hij er niks van zegt.

Mis ik uut vrendskop de eigen heêrd
Dan weënsk ik die weërom.
Nog laänk bliev' die mij alles weerd,
Tot griezen âolderdom:
Waänt zuuk ik 't beter buten huus
Dan vien ik 't zelden; — veaker kruus.

't Was ok in de âolde goede tied
En deugd bij 't vêurgeslâcht;
En vâolgt het nâogeslâcht zoks niet
Dan meakt het oöns veraächt.
Dat dus zoo laänk de weëreld stâot
Gien huus'ikheid verlêuren gâot! —

Harlingen.
1842

S. T. B h u G.

Eigen heêrd is gâold weërd
In: Friesche Volksalmenak voor het jaar 1843,
achtste jaargang, Leeuwarden, 1842, blz. 149-150.

De **E**oemmer van 1837.

(*Oost- en Weststellingwerper Dialekt.*)

Mien heiti hê 'k dreug' en wel in huus,
Mien rogge kaan 'k haost meeijen;
De boekweite is niet aal te plus,
De knollen moe 'k nog zeeijen;
Van 't veurjâor ha 'k het lang' niet docht,
Dat mij mien laand zoo veule opbrogt.

't Was lange kaold, — doew vreur 't zoo staark,
Krekt of er niks zol gruuijen;
En nou! — is 't niet en wonderwaark
Hoe we alles zeâggen gruuijen?
't Is krek zoo vroom as aanders kloar;
De Heere is goed, — dat is moâr woâr! —

Mien koenen geven tiks, en veur
De botter kon 'k goed beuren;
Zie loopen nou nog buten deur,
Doár hezze 't noâ beheuren.
'k Hè greus genoeg; dat is en zâek,
Die veurdiel geeft en groot vermâek.

Mien appelboomen bin zoo vol, —
De toekken kun 't niet dreeggen.
Mien skâopen geven vrj wat woll'
En lâomen as en zegen.
Mien wief en kienders, zond en staark,
Doen deâglieks bliede mit mij 't waark.

Wat groote heer kan 't beter goân
As mij, bij zoo'n gelok?
Niet greâg wo 'k mit hom ommestoân;
Al he'k 't somtieds wat drok.
Ik eet mit smâek en sloâp goed uut,
Tot mij mien wieffien wakker tuut.

S. B.

De Zoemmer van 1837

In: Friesche Volksalmenak voor het jaar 1838.

vierde jaargang, Leeuwarden, 1837, blz. 138-139.

Mien Sebaortepleats.

(Oos:- en Weststellingwerver Dialekt.)

De pleats daôr iens in vruger deâgen
Mien oogen 't locht veur 't eêrste zeâgen, —
Mien mem my onder 't harte dreug, —
Mien heit zoo bliede naôr my vreug, —
Dat aôrd! — o! 'k deânk er iewig an
Al is 't dâ 'k daôr niet wonen kan.

Die bossen, kaâmpen, leânen, tûnen, —
Die akkers die veurdielig grunen, —
Die brengen my zoo bliede in 't zin,
Hoe 'k daôr, as kiend, bij aôldermin,
Genueg'liek speulde as kleine knaôp,
Tot my vermuuidheid brogt in slaôp.

Daôr gruid ik op bij vaôlk en vrenden;
Daôr kend' ik doew nog gien ellenden;
In skoole, an toôfel en bij 't spul
Vund ik gelok; — elkien was gul
En wol mien bliedskop greâg bewaarken,
Mien wiesheid mit mien deugd verstaarken.

Zoo was het daôr wel van te veuren, —
Maôr nou! — mien vreugde is daôr verloreu,
Zoo 'k daôr mien oog naôr 'k kaarkhof slaô,
En daôr de greaven zuken gaô
Van heit, — van men, — van zusters, vrenden, —
Van speulkamm'raôden en bekenden! . . . .

Daôr staô ik dan allien te kriêten
In 't aôrd daôr 'k zoo mien jeugd mogt sliêten!
Al d' aand'ren rusten daôr in 't stof! —
Niet ien' dreugt meêr mien traônen of! . . . .
Hier in dit aôrdske traônen dal
Is 't niet dà 'k ze ooit weêr vïenen zal! —

In d'iew'ge zaoligheïd daôrboven
Hoop 'k iens mit heûr mien God te loven!
Maôr mien gebaôrtepleats is nou
Veur' my en aôrd van treûrge rou; —
Die zie ik nou zoo greâg niêt weêr;
Maôr vraôg om troost an God den Heer!

Koudum 18 $\frac{2}{5}$ 39.

S. L. B.

Mien gebaôrtepleats

*In: Friesche Volksalmenak voor het schrikkeljaar 1840,
vijfde jaargang, Leeuwarden, 1839, blz. 75-76.*

Gijjaorsweensk.

(Oost- en Weststellingwerver Dialect.)

Wat vleug dat jâor wêer hâostig henne, —
En 't nîjje liekt zoo laänk.
't Is zâek dat elk an brâofheid wenne,
Dâordeur zien Skepper daänk:
Waânt iens komt toch het leste jâor, —
En vaält de boom, dan leijt hij dâor!

Mâor 'k weensk elkien nog mennig keër
En nij, gelokkig jâor.
Veur ziekte en pienen zûerg de Heër!
Dat doe hij zunneklâor!
An jonk en âold, an aärm en riek
Weensk ik dat 's Heeren geunst regt blik'.

'k Weensk alle meensken 't zâoligst lot
Dat hier de weërelde gefte!
Gien raämp, gien zoer, gien smâod, gien spot

Weensk ik dat ooit hêur treft,
In daänkbre bliedskop leev' men mâor
Van keunik tot an bedelâor.

Gien âolder kriete om kienders dood; —
Gien kiend dat âolders staârven!
Gien aârme kleagge om braänd en brood:
Wat zol de riekke aârven
As hij allien veur skatten waarkt
En aârme naosten niet verstaärkt? —

Deur brâofheid, liefde en wâore deugd
Winne ieder jâor in zegen!
Het hiele meensdom meër verheugd,
Tot Godsdienst meër genegen,
Leev' vroom of lâete in zaoligheid
Dan iens bij God in de iewigheid!

Harlingen,
1841.

S. L. BRUG.

Nijjaorsweensk

*In: Friesche Volksalmenak voor het jaar 1842,
zevende jaargang, Leeuwarden, 1841, blz. 124-125.*

De H. J. Bergveld-pries

Op 17 november 1982 rikte dr. T. H. Oosterwijk, de burgemeester van Oost-Stellingwarf, de H. J. Bergveld-Pries uut aan de schriever Hendrik Vondeling. Dat gebeurde in et gemientehuus van West-Stellingwarf in Wolvege. Veur de uttrikkinge hul dr. Oosterwijk een toespraoke, die we hierbi'j ofdrokken.

D'r is vanaovend al hiel wat zegd over et Stellingwarfs en over Bergveld, en ik hoeve daar niet zo veule an toe te voegen. Et zol Bergveld deugd daon hebben en hi'j zol him vereerd vuuld hebben, dat d'r een pries naor him vernuumd is, juist omdat hi'j de eerste west het die et besef hadde dat d'r wat daon wodden mos om oonze streektael in leven en in ere te holen. En dat de eerste die disse pries kriegen zol, een man is die hi'j jaoren kend hadde en mit wie hi'j in zien daegelikse leven ok jaoren lange te maeken hadde, mit wie hi'j ok in de bange tieden van de oorlog tegen de Duutsers tegere opwarkt hadde, zol him, geleuf ik, nog meer deugd daon hebben. Veural ok omdat et wark waarveur Hendrik Vondeling disse pries now krigt, krek ok weergeft veur as wat Bergveld in zien boekien „De Stellingwerfers en hun dialect” - van huus uut een lezing veur et Drents Genootschap - weergeft. Et het aenlik dezelde achtergrond as waarover Vondeling schrift.

Bergveld nuumt in zien boek et Stellingwarfs gien dialect mar een streektael. en hi'j komt op veur de weerden, niet allieend van die streektael, mar ok veur de aandere culturele weerden van oons Stellingwarver volk. En hi'j nuumt die ok.

Vondeling dót in zien boeken haost etzelde. Ok hi'j schrift over hoe et vrogger toegang en hoe et wodden is. Bi'j beide blikt dat d'r nogal wat verleuren gaon is. Mar de vraoge is wel of wi'j daar altied zoveule spiet over hebben moeten. De maatschoppi'je veraandert en daorin de meenske. Wi'j leven niet in een museum en elke tied het weer zien eigen weerden. Wi'j meugen daorbi'j niet vergeten dat wi'j deur de ontwikkelings mit meensken uut alderhaande streken en lanen in kontakt kommen. In de tied doe Vondeling, mar ok ikzels, schoelejongen weren, was et haost uutzundering aj' buten jow eigen streek kwammen. Ik wete nog hiel goed dat et schoelereisien veur de viefde en zesde-klassers van de legere schoele in mien tied - dat was dus zo in 1935 - beston uut een driedaegs reisien naor Amsterdam. Dat was een gebeurtenis, want et was veur veer uut de meersten de eerste keer dat ze buten de gemiente kwammen, ja dat ze mit een bus reisden. En dan niet te vergeten, hoeveule meesken uut aandere dielen van oons laand bin wel niet naor hier kommen.

Deur al disse veraanderings, die ik mar evenpies anstippen kan, komt een streekcultuur onder drok. Dat gaot mit elke streekcultuur zo, ok mit et Fries. Daoromme allienig al is et jammer dat et perveenciaol bestuur van Friesland

*Prieswinner Hendrik Vondeling „an et wark”.
(Foto: J. H. Spijkervet, 20 november 1982).*

mient oons een stok Friese cultuur opdringen te moeten deur op de schoelen les in et Fries verplichten te willen. Et betekent naor mien miening, dat oonze Stellingwarver cultuur, mit zien eigen tael, zien eigen geschiedenis, zien eigen gebuiken en gewoonten, en nuum mar op, nog meer onder drok komt.

Daoromme is een Schrieversronte van onnuumlike betekenis; daoromme ok is et wark van de Stellingwarver schrievers van niet te overschatten weerde. Et Fries beleeft een opleving, omdat haost niet iene in Friesland him meer schaemt Fries te praoten. Zo moet et ok bi'j oons gaon mit et Stellingwarfs. De eerste woorden die ik van mien moeder heurde, weren Stellingwarver woorden. En niet iene hoeft him te schaemen veur de tael die hi'j van zien moeder leerd het, want dan zol hi'j him veur zien moeder schaemen.

Naor mien miening moeten wi'j ok tegen disse aachtergrond de Bergveldpries zien. Et is een officiële erkenning van de weerde van oonze eigen streektael. Ik zee al dat de benaeming van de pries an Bergveld toekomt en dat de beslissing disse pries de eerste keer toe te kennen an Hendrik Vondeling, naor mien miening een goeie beslissing is. Juust ok omdat Hendrik Vondeling him op bestuurlik gebied zoe'n groot antal jaoren inzet het veur et volk van Oost-Stellingwarf.

Boeke-overzicht

Sund de oprichting in 1972 het de Stichting Stellingwarver Schrieversronte him doende hullen mit et uutgeven van boeken in et Stellingwarfs. An now toe verschenen d'r 27 boeken. Van 8 boeken verscheen een twiede drok en van ien boek een dadde drok. Op et heden bin zesse uutverkocht.

De boeken kuj' bestellen bij alle boekwinkels en rechtstreeks bij de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Postbusse 138, 8430 AC Oosterwoolde, till. 05160-4533. Et kantoor op 'e Meulehoeve, Bongheer 1, Oosterwoolde is los op warkdaegen van 8.00-17.00 ure.

- 1971
haast: BERGVELD, H. J., *De Oolde Pook. Verhaelen en riempies in de Stellingwarver tael* bij mekeer brocht deur Henk Bloemhoff. ISBN 90 6466 001 8*
- 1972
november: JOUK, *Een haandvol speulgoed. Veertig riempies en een stokmennig kotte verhaelen in et Stellingwarfs.* ISBN 90 6466 004 2
- 1974
4 oktober: VEENSTRA, JOHAN, *Wilde Gaanzen. Verhaelen en riempies in de Stellingwarver tael.* ISBN 90 6466 003 4*
- 15 november: BLOEMHOFF, HENK, *Foddelpennerij. Teksten van lieties, riempies, gedichten in de Stellingwarver tael.* ISBN 90 6466 002 6*
- 1975
7 meie: *Piepmoes. Een bundel kienderlieties in de Stellingwarver tael.* ISBN 90 6466 0107
- 1976
13 november: BERGVELD, H. J., *Klaeterjaegers. Riempies, verhaelen, tenielstokkies en godsdienstig wark in de Stellingwarver tael bij mekeer brocht deur Henk Bloemhoff.* ISBN 90 6466 005 0*
- 1977
meitied: Twiede drok BERGVELD, H. J., *De Oolde Pook.**
meitied: Twiede drok VEENSTRA, JOHAN, *Wilde Gaanzen.**
3 september: VEENSTRA, JOHAN, *Fluitekruud. Verhaelen.* ISBN 90 6466 006 9

1978

september: *Onder eigen volk. Wark uut de jaoren 1970-1976 van 24 Stellingwarver schrievers.* Onder redactie van P. Jonker, Z. Kuiters-Keizer, J. W. Nijholt en K. van der Weg.
ISBN 90 6466 007 7

1979

31 maart: BULT, OENE, *In et honderd. Een boekien vol mit eigenwiesheden.* ISBN 90 6466 009 3*

15 september: VEENSTRA, JOHAN, *As de wilde roze bluuit.* Gedichten.
ISBN 90 6466 008 5

13 oktober: VONDELING, HENDRIK, *Haarm. Verhael uut et Stellingwarver boereleven begin 20e ieuw.*
ISBN 90 6466 011 5*

haast: Twiede drok JOUK, *Een haandvol speulgoed.*

november: Twiede drok VONDELING, HENDRIK, *Haarm.**

1980

21 april: KLINKHAEMER, PEGGY, *Sprokkels en spraankels.*
ISBN 90 6466 016 6

meitied: Twiede drok *Piepmoes.*

1 meie: FOKKE VAN LUTE (ps. F. MIDDENDORP), *Her en der deur et oolde Wolvege.* ISBN 90 6466 017 4

14 oktober: KUUNDERWAL, WUBE LAMERS VAN DE, *Mien wegen bin duustere paeden. Oolde verhaelen uut Stellingwarf.*
ISBN 90 6466 015 8

17 oktober: BULT, OENE, *Eupenings.* Vassen.
ISBN 90 6466 019 0

17 oktober: VONDELING, HENDRIK, *Haarm en Maatien. Boerken in goeie en minne jaoren.* ISBN 90 6466 018 2

20 december: HOUTMAN, HARMEN, *Weerzien.* Gedichten.
ISBN 90 6466 020 4

1981

23 feberwaori: VONDELING, HENDRIK, *Oosterwoolde doe en now.*
ISBN 90 6466 022 0

28 maart: MULDER, G. P., *De voorgeschiedenis van de Verveningen in Appelsche door de Gezamentlijke Compagnons der Opsterlandsche en Ooststellingwerfsche Veenen en Vaarten.*
ISBN 90 6466 021 2

13 oktober: VEENSTRA, JOHAN, *Een vlinder van zulver.* Roman.
ISBN 90 6466 023 9

20 november: HOF-DE BOER, LAMKJE, *Van mien kaant bekeken.*
Riempies. ISBN 90 6466 026 3

- 18 december: **BAKKER, M.**, *Et kienderboek van Jouk.*
ISBN 90 6466 025 5
- 18 december: Twiede drok **BAKKER, M.**, *Et kienderboek van Jouk.*
- 1982**
- 27 feberwaori: **BOER, LUIT J. DE.** *Uut et laand van Lende en Kuunder.*
ISBN 90 6466 024 7
- 27 feberwaori: Twiede drok **HOF-DE BOER, LAMKJE**, *Van mien kaant bekeken.*
- 3 april: **JOUK**, *Wille op 'e brille. Et eerste Stellingwarver husienboek.*
ISBN 90 6466 028 x
- 10 juli: **BLOEMHOFF-DE BRUIJN, PHILOMÈNE**, *Veldnaemen van Stellingwarf. Diel 1. Nijhooltpae en Nijberkoop.*
ISBN 90 6466 027 1
- 4 oktober: **BERGSMA, KLAAS**, *Pake. Een schets uut et Berkoper volksleven in de bewarking van Zwaantje Kuiters-Keizer.*
ISBN 90 6466 029 8
- 4 oktober: Dadde drok **HOF-DE BOER, LAMKJE**, *Van mien kaant bekeken.*
- 20 november: **VONDELING, HENDRIK**, *Jouk boerkt veerder. De ommekeer in et boerebedrief.* ISBN 90 6466 030 1
- 26 november: Twiede drok **JOUK**, *Wille op 'e brille.*

* uutverkocht

Inhoud

An Henk Bloemhoff	5
Doof verhael van M. v. d. Hooltwal	7
Gedichtecyclus De taofel van Harmen Houtman	16
Westni'jberkoop deur Dr. T. H. Oosterwijk	21
Gedichten van Jan van Overtjonger	27
Een peer odderingsprincipes die et Stellingwarfs anbelangen deur Drs. H. Bloemhoff	30
Stap mar in mevrouw deur J. W. Nijholt	37
Jan Hendriks Popping (1852-1927) deur Pieter Jonker	40
De eerste Stellingwarver riempies	49
De H. J. Bergveld-pries, toespraoke Dr. T. H. Oosterwijk	58
Boeke-overzicht	61
Verantwoording en inhoud	64

Verantwoording

De Fryske Akademy gaf toestemming veur et plaetsen van et eerste pat van de lezing van Drs. H. Bloemhoff *Een peer odderingsprincipes die et Stellingwarfs anbelangen*.

De Perveensiaole Biebeltheek in Liwwadden gaf hulpe bij de reprodoktie van de eerste Stellingwarver riempies.

Disse bundel wodde illestreerd mit materiaol van de keunstener Dirk Kerst Koopmans. Et bin niet allierend illestraosies uut zien Scheene-tied, mar ok uut laetere jaoren en alderdeegst ok van de laeste jaoren.

Op pagina 15, 38 en 41 bin lino-snedes ofdrokt, op pagina 2, 20 en 29 hooltgravures en op pagina 25 en op et omslag pentekenings.

Op pagina 35, 38, 48 bin aforismen van Oene Bult opneumen.

